



Hvordan går det med integreringen i Grimstad?

Innledning.....	3
Hva bidrar til, og hva hindrer, vellykket integrering?	4
Utdanning og kvalifisering – nasjonale betraktninger	4
Utdanning og kvalifisering – lokale betraktninger for Grimstad	4
Videregående opplæring – nasjonale betraktninger	6
Arbeid – nasjonale betraktninger	8
Regionale og lokale betraktninger for Agder og Grimstad	8
To viktige satsinger som bidrar til flere i arbeid og færre i utenforskap	19
Jobbsjansen – jakten på yrkesidentiteten	19
Nye Mønstre.....	19
Økonomi og levekår – nasjonale betraktninger	20
Flyktninger og innvandrere i lavinntekt.....	20
Økonomi og levekår – regionale og lokale betraktninger	21
Andel husholdninger i vedvarende lavinntekt i Grimstad	23
Hvordan går det med syriske flyktninger i Grimstad?	25
Statens integreringstilskudd til kommunen	26
Boliger til flyktninger – nasjonale betraktninger	27
Eierstatus for bolig	27
Lokale betraktninger for Grimstad	28
Anskaffelse av boliger.....	28
Dagens bosituasjon for flyktninger.....	29
Veien videre til selvstendighet på boligmarkedet	29
Politisk integrering – nasjonale betraktninger	30
Regionale og lokale betraktninger for Agder og Grimstad Kommune	31
Politisk deltakelse og representasjon av innvandrere	32
Sosial integrering – nasjonale betraktninger	32
Lokale betraktninger for Grimstad	33
Uttalelser fra et utvalg frivillige organisasjoner, lag og foreninger om flyktningers deltakelse	35
Frivilligsentralen med flere	35
Oppsummering.....	39
Hvor godt har Grimstad lyktes med integrering av flyktninger?	40

Innledning

Det sentrale spørsmålet i denne saken er hvordan vi måler og vurderer grad av integrering. I IMDI-rapporten – Hvordan går det med integreringen i Norge 2024, brukes disse indikatorene:

Integrering er et komplekst fenomen og finner sted i samspill og dialog mellom personer med innvandrerbakgrunn og den øvrige befolkningen på både formelle og uformelle samfunnsarenaer. Indikatorene i denne rapporten er delt inn i fem tematiske områder, som fremhever viktige sider ved integreringsprosessen: 1) utdanning og kvalifisering, 2) arbeid, 3) økonomi og levekår, 4) politisk integrering, og 5) sosial integrering. Inndelingen er basert på anbefalinger og eksisterende rammeverk for målinger av integrering både i Norge og internasjonalt (se for eksempel OECD/EU 2023; Barstad og Sørlien Molstad 2020; Proba 2019). Disse indikatorene brukes også i rapporten - Hvordan går det med integreringen i Grimstad?

IMDi bruker noen sentrale måleindikatorer som viser resultater for flyktningene. Måleindikatorene viser hvor mange som går over i arbeid og utdanning etter endt introduksjonsprogram, og de viser resultater på oppnådd nivå når det gjelder obligatoriske tester i norsk og samfunnskunnskap.

Rapporten inneholder ikke et komplett statistikkgrunnlag for hele ti-års perioden på alle indikatorene. Statistikken i saken omhandler flyktninger og innvandrere fra vestlige og ikke vestlige land.

Sakens store omfang krever avgrensning. Derfor belyses og drøftes indikatorene i varierende grad.

Utdanning, arbeid og levekår får mer oppmerksomhet, enn politisk og sosial integrering.

Avgrensningen omfatter helse og kriminalitet. Integrering av flyktninger fra Ukraina og Syria, drøftes særskilt i saken. Årsaken til dette er de høye ankomstene av syriske flyktninger fra 2015 og de høye ankomstene av ukrainske flyktninger fra 2022. Grimstad kommune har bosatt om lag 1060 flyktninger i perioden 2014 – 2024. Av disse er 468 fra Ukraina og 272 fra Syria.

Et annet viktig spørsmål i saken er hva som er et godt resultat av integrering. Her vil det naturlig være ulike oppfatninger om hva som er et godt resultat og hva som er mindre godt. Forutsetninger hos den enkelte flyktning og forventninger fra omgivelsene, vil påvirke graden av integrering

Kommunale styringsdokumenter i integreringsarbeidet i Grimstad, gir føringer for kommunens arbeid med bosetting og integrering av flyktninger i tillegg til nasjonale føringer og lovverk.

Kommuneplanens samfunnsdel tar opp satsingsområder som er sentrale i integreringsarbeidet. Grimstad skal være et trygt og inkluderende samfunn for alle der flest mulig skal klare å stå i arbeidslivet.

Strategiene i **Kommunens plan for forebyggende arbeid** særlig rettet mot risikoutsatte barn og unge ser tiltak som gir retning for innsatsen som gjøres for bosatte barn, unge og familier. De overordnede målene og strategiene setter innsatsområdene også for flyktningarbeidet. Barn og unge skal mestre livet, alle barn skal gjennomføre skolegangen, og alle barn skal delta i minst en fritids-aktivitet. Et sentralt element for bosatte familier er at alle skal delta i foreldreveiledning, og dette er også et obligatorisk element i introduksjonsprogrammet.

Kommunedelplan for flyktningområdet 2015 – 2027 – En ny hverdag gjennom mestring og integrering, og målet er at Grimstad kommune er et lokalsamfunn som favner mangfoldet og er inkluderende. Arbeidet med flyktningene bidrar til integrering ved målrettede tiltak i lokalsamfunnet. I planen vektlegges det at målet er et helhetlig kommunalt system som gir den nødvendige støtten nybosatte flyktninger trenger for å bli selvhjulpne og integrerte i lokalsamfunnet. Grimstad kommune måler flyktningarbeidet gjennom indikatorer utarbeidet sentralt og gjennom vedtatte målformuleringer i denne planen. I kommunedelplanen påpekes det at å måle hvorvidt kommunen lykkes i flyktningarbeidet kan være utfordrende i og med at integrering handler om livskvalitet, mestring og en følelse av å være inkludert i lokalsamfunnet, og ikke bare om å være økonomisk selvforsørget.

IMDI's nasjonale rapport om integrering stiller spørsmålene;

Hva bidrar til, og hva hindrer, vellykket integrering?

Integreringsprosessen er ulik for hver enkelt innvandrers, fordi den påvirkes av en rekke personlige og samfunnsmessige forhold. På et overordnet nivå ser vi at utdanningsbakgrunn og norskkunnskaper er nøkkelfaktorer for økt deltakelse og integrering i samfunnet. Utdanningsnivå og språkferdigheter er særlig avgjørende for yrkesdeltakelse i det norske arbeidsmarkedet, siden det er økende etterspørsel etter arbeidskraft med høye formelle kvalifikasjoner.

Lengre botid i Norge gir også bedre integreringsutfall på de fleste indikatorene. Dette gjelder blant annet norskferdigheter, fullføringsgrad i videregående opplæring, deltakelse i arbeid, inntekt og boforhold. Innvandrere med lengst botid opplever mer tilhørighet til Norge, og de deltar i større grad i sivilsamfunnet. Samtidig er det flere faktorer som kan være bremseklosser for integreringen, som arbeidsledighet, utenforskap, økonomiske vansker, dårlige levekår og negativ sosial kontroll.

Diskriminering kan være et hinder for gode levekår, for inngang til arbeidslivet, for utbytte av opplæring og for tilgang til boligmarkedet. Diskriminering kan føre til svekket tilhørighet til fellesskapet og mindre tillit både til samfunnet og til andre mennesker. Det å bli utsatt for negativ sosial kontroll og æresrelatert vold kan utgjøre en barriere mot god integrering, og det kan medføre uheld for utsatte. Personer som opplever negativ sosial kontroll og æresrelatert vold, kan bli påført skader som gir psykiske og fysiske helseutfordringer, og utsatte vil kunne ha behov for omfattende og langvarig helsehjelp. (Kilde: IMDI)

Utdanning og kvalifisering – nasjonale betraktninger

Utdanning kan både være et mål i seg selv og et middel for å lykkes på andre samfunnsområder. Utdanning gir mulighet til å utnytte sitt potensial, til å forstå og benytte seg av sine rettigheter, samt til sosial og økonomisk mobilitet. For innvandrere og deres norskfødte barn gir grunnlaget som legges gjennom skole og utdanning, muligheter til å delta i arbeidslivet og flere ressurser for å skape et godt liv i Norge. Det er derfor viktig at barn og unge med innvandrerbakgrunn ikke blir hengende etter i skolesystemet. Voksne innvandrere må på sin side få muligheten til å utvikle og bruke sin kompetanse i tråd med egne og arbeidsmarkedets behov.

Det er også viktig med kunnskap om innvandreres og norskfødtes vei gjennom utdannings og kvalifiseringssystemet, slik at tiltak kan utvikles for å sikre en god overgang fra utdanning til arbeid. Vi vet for eksempel at manglende utdanning er en sentral årsak til ulikhetene i sysselsetting mellom innvandrere og den øvrige befolkningen. Dette er særlig tydelig for flyktninger (Olsen 2020). Det er også en høyere sysselsettingsandel og lønn blant innvandrere som har tatt utdanningen sin i Norge, enn blant innvandrere som har tatt utdanningen sin i et annet land. Det gjelder uansett nivå på utdanningen, men forskjellen er størst for flyktninger som har tatt høyere utdanning (Bye 2021; NOU 2021).

Utdanning og kvalifisering – lokale betraktninger for Grimstad

Barnehage

Kommunedelplanen «En ny hverdag gjennom mestring og inkludering» 2015-2027 er et innsatsområde at alle bosatte barn skal gå i barnehage og kommunen dekker 80 % av barnehageutgiftene i femårsperioden. Barnehageplass er avgjørende for at foreldrene skal kunne delta i norsk- og samfunnskunnskapsopplæring og introduksjonsprogram.

Barnehagen er en viktig integrerings- og læringsarena, sentral for barns språkutvikling og skoleresultater. Storgata barnehage har hatt rolle som ressursbarnehage for flerspråklige barn, men

også mange av de andre barnehagene tar imot barn som bosettes som flyktninger. Medarbeider i flyktningtjenesten har som særlig ansvarsområde å følge opp barna og barnehagene, og være en brobygger mellom hjemmet og barnehagen. (lokal organisering)

For grunnskolene i Grimstad er det opprettet innføringstilbud for nyankomne innvandrerbarn på Jappa og Fjære skole for barnetrinnet, og på Grimstad ungdomsskole for ungdomstrinnet. Målet er at barna skal gå over til sin nærskole straks de kan følge ordinær undervisning, og innføringstilbudet kan maks vare i to år. Siden skole og fritidsaktiviteter er de viktigste arenaene for integrering for barn og ungdom, er målet i kommunens flyktningarbeid at:

I Integreringsloven slås det fast at innvandrere mellom 18-67 år som har fått innvilget oppholdstillatelse har rett og plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap. For ukrainere gjelder kun en rett. For innvandrere med rett til introduksjonsprogram, inngår denne opplæringen i programmet. Voksenopplæringen tilbyr fulltids opplæring på dagtid, men også kurs på kveldstid for de som er i jobb. Ulik utdanningsbakgrunn gir ulike mål for og varighet på opplæringen, og retten varer mellom 6 måneder og 3 år.

Kommunen treffer vedtak om opplæring, og dette utløser norsktilskudd som finansierer opplæringen fram til oppnådd forventet nivå. Kursene differensieres etter forventet progresjon og ferdighetsnivå. Kursene avsluttes med en obligatorisk norskprøve som måler ferdighetsnivå på fire delprøver; lytteforståelse, leseforståelse, skriftlig framstilling og muntlig kommunikasjon. Resultatene gjengis i henhold til Europeisk rammeverk for språk og benevnes fra A1, A2, B1, B2, C1, C2. Undervisningen på voksenopplæringen i Grimstad gis på nivå fra analfabeter til B2.

Resultatene hos deltakerne i Grimstad er omtrent som på nasjonalt nivå. Norskprøvene gjennomføres fire ganger per år, og i 2024 var det 90 deltakere som gjennomførte muntlig prøve og 74 som gjennomførte skriftlig prøve. I tillegg skal deltakerne ha prøve i samfunnskunnskap eller statsborgerprøve, og 72 deltakere gjennomførte dette.

I tillegg til de obligatoriske norskkursene undervises det i samfunnskunnskap, livsmestring, foreldreveiledning, norsk i arbeidslivet og digitale ferdigheter. Mange av aktivitetene og innsatsområdene gjøres for å bidra til integrering så tidlig i bosettingsperioden som mulig. Voksenopplæringen har til enhver tid deltakere fra mellom 30 og 40 nasjonaliteter, og er en god arena til å ta opp ulike temaer. Samarbeid med Universitetet i Agder, Friluftsrådet sør, frivillige organisasjoner, museet, og andre kommunale enheter gjør at ulike aktiviteter kan legges inn i undervisningen og bidra til økt toleranse for mangfold og ulikheter.

Voksenopplæringen er i stadig endring og utvikling og jobber tett med nettverket av andre voksenopplæringer i Agder. I tillegg til de etablerte innsatsområdene har nye utfordringer gitt behov for utvikling, som for eksempel arbeidet mot negativ sosial kontroll. Alle har rett til å leve sine liv fri for negativ sosial kontroll, æresrelatert vold, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. Arbeidet mot disse alvorlige formene for kontroll og overgrep har lenge vært en del av norsk integreringspolitikk og følges opp lokalt. Høsten 2017 ble det ved voksenopplæringen registrert et økende antall episoder som ble tolket og forstått som mobbing og/eller negativ sosial kontroll. Hva denne økningen skyldes kan man ikke si noe sikkert om. Men at tilfellene ble oppdaget kan ha med økende bevissthet hos offentlige ansatte, blant annet som en følge av at negativ sosial kontroll har fått større oppmerksomhet i offentlig og politisk debatt. Konstateringen av utfordringene knyttet til mobbing og negativ sosial kontroll førte til at voksenopplæringen ønsket å ta tak i dette på en systematisk måte gjennom å utvikle et undervisningsopplegg. Prosjekt Frihet sin ambisjon ble å utvikle et undervisningsopplegg som skulle ha som mål å forebygge mobbing og negativ sosial kontroll. **Prosjekt frihet voksen** er et 8

timers undervisningsopplegg ment for innvandrere som deltar ved voksenopplæringer eller videregående skole. Alle innvandrere som deltar i undervisning på voksenopplæringen i Grimstad, får undervisning i Prosjekt Frihet.

Undervisning i Livsmestring har som mål å jobbe forebyggende gjennom formidling av kunnskap, dialog og deltakernes egenrefleksjon.

Temaet handler om å gi deltakerne kunnskap om retten til å bestemme over eget liv og ta selvstendige valg, også når det gjelder kjønnsuttrykk og samlivsformer. For å forstå og forholde seg til det norske samfunnet, skal deltakerne også få informasjon om ulikheter og likheter mellom kollektivistiske og individualistiske samfunn.

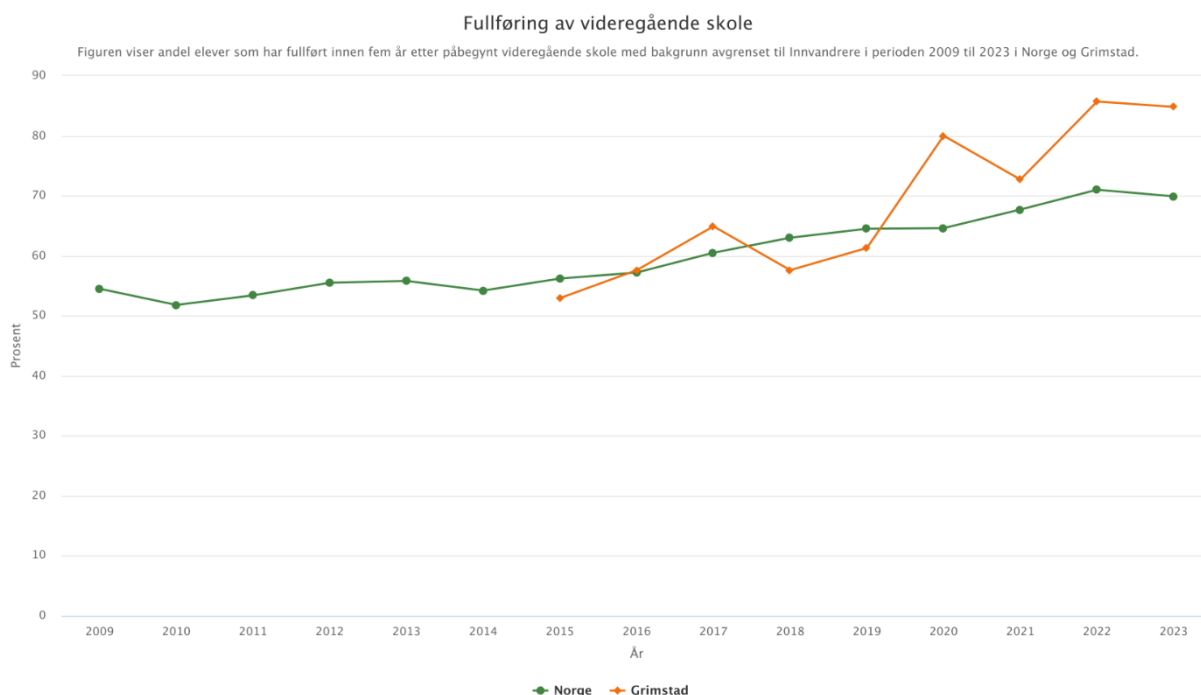
Etter at krigen i Ukraina begynte i februar 2022, kom mange til Grimstad etter kort tid og norskopplæring og integreringstiltak ble raskt satt i gang. Ukrainere med midlertidig kollektiv beskyttelse har annet regelverk enn andre flyktninger, og har rett til norskopplæring (ikke plikt) og har ikke pliktig opplæring i samfunnskunnskap. Raskt ble det avdekket en del misforståelser eller mistolkning av lovverk. For å forebygge misforståelser har det vært gjennomført faste ukentlige informasjonsmøter med samfunnsinformasjon for denne gruppen. Ulike tema løftes frem og bidrar til økt forståelse for hvordan Norge som land og Grimstad som lokalsamfunn fungerer.

Videregående opplæring – nasjonale betraktninger

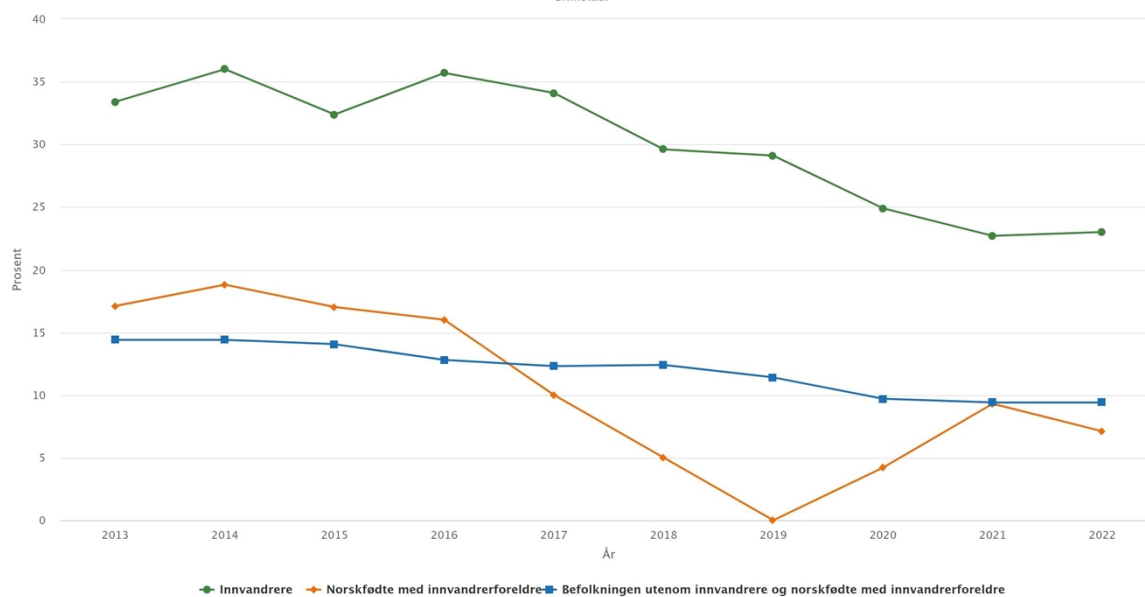
Fire av ti innvandregutter fullfører ikke videregående

Om unge med innvandrerbakgrunn fullfører videregående opplæring eller ikke, kan ha stor betydning for deres videre deltakelse i arbeid og integrering i samfunnet. Ifølge OECD (2018) er frafall fra videregående skole en viktig risikofaktor for utenforskap blant ungdom i Norge. Unge som ikke fullfører videregående utdanning, har syv ganger høyere sannsynlighet for å havne utenfor arbeid og utdanning enn andre jevnaldrende (OECD)

Andelen som fullfører videregående opplæring i løpet av fem eller seks år etter skolestart, økte i perioden 2014–2023 for både innvandrere, norskfødte med innvandrerforeldre og resten av befolkningen. Gjennom hele denne perioden har fullføringsgraden blant innvandrere ligget på et lavere nivå enn blant norskfødte med innvandrerforeldre og i befolkningen ellers, og utgjorde 67 prosent i 2023 mot henholdsvis 82 prosent og 85 prosent. (Kilde: IMDI)



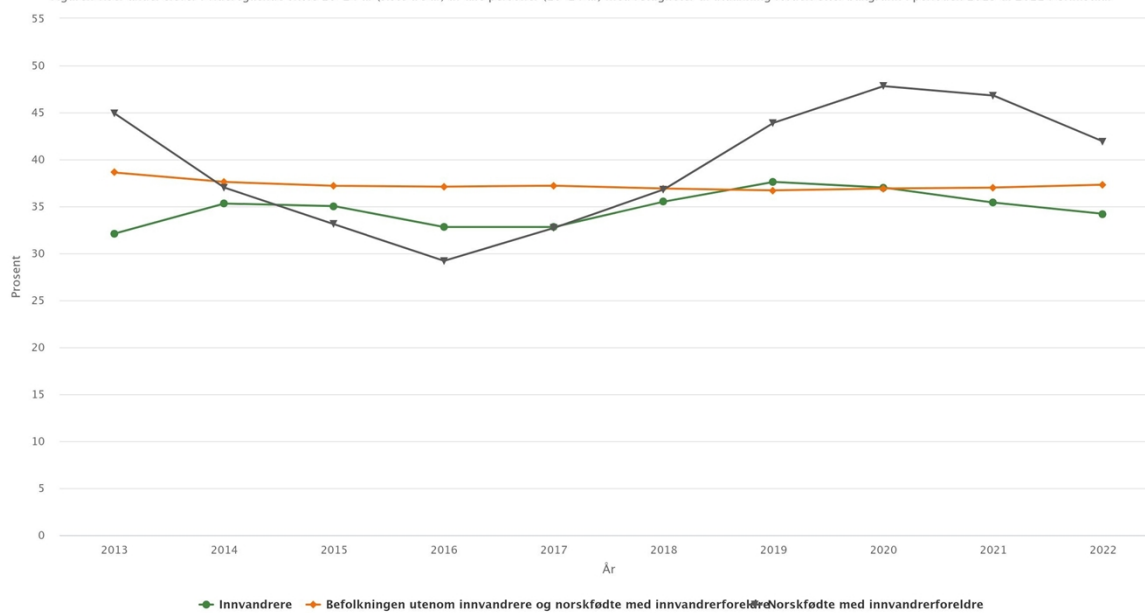
Figuren viser andel personer som er i alderen f.o.m. 16 år - t.o.m. 24 år som ikke er i opplæring eller har fullført/bestått videregående av gruppen fordelt etter bakgrunn i perioden 2013 til 2022 i Grimstad.

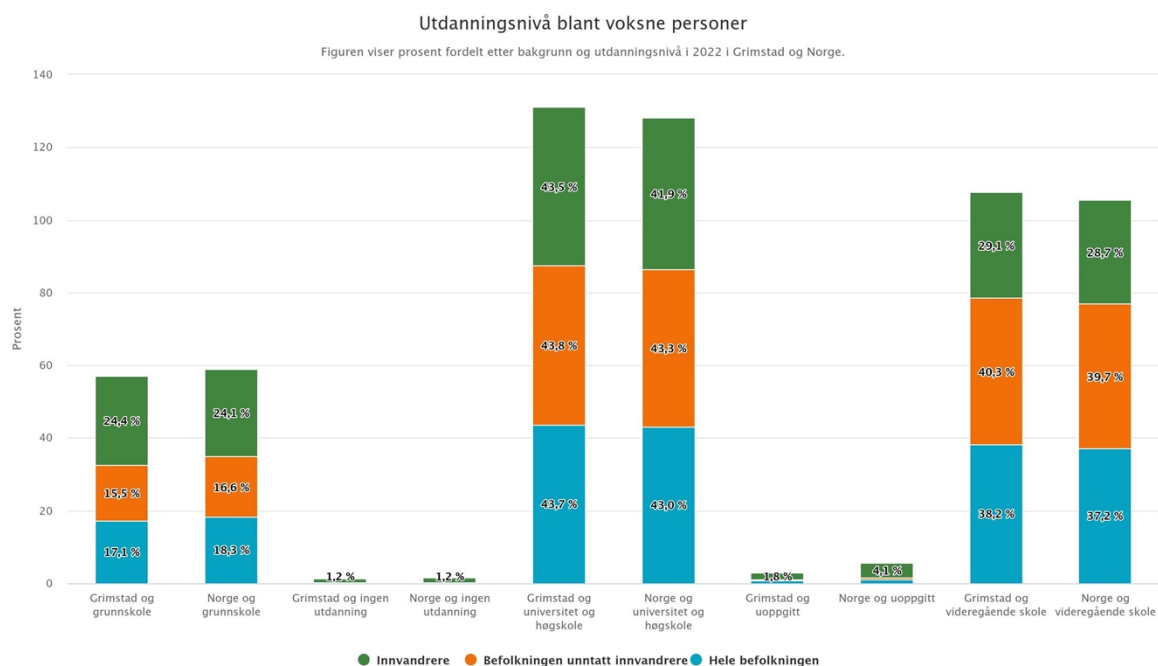


Det antas at det er en Corona effekt for norskfødte med innvandrereforeldre i perioden 2019-2021 som gjør at andelen i utenforskap øker.

Deltakelse i videregående skole

Figuren viser andel elever i videregående skole 16-24 år (siste tre år) av alle personer (16-24 år) med rettigheter til utdanning fordelt etter bakgrunn i perioden 2013 til 2022 i Grimstad.





Arbeid – nasjonale betraktninger

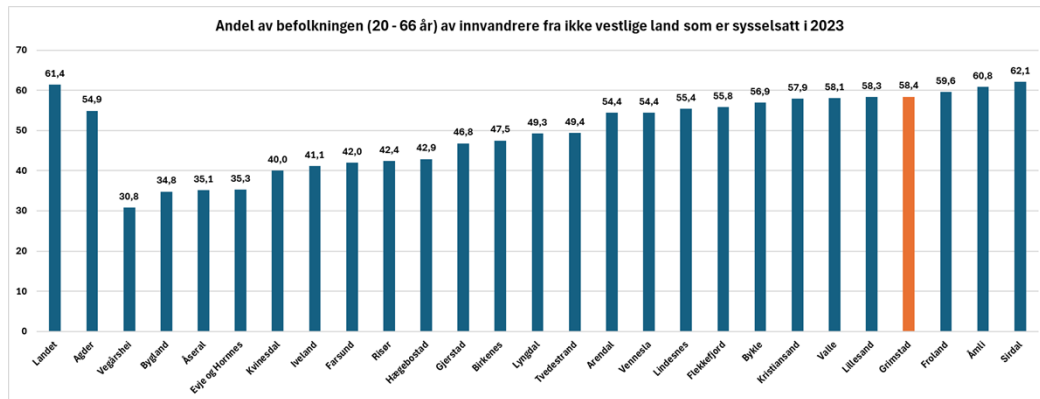
Et overordnet mål i integreringspolitikken er at flere kommer inn og får varig fotfeste i arbeidslivet. Å være i arbeid innebærer økt økonomisk selvstendighet, selvrealisering, deltakelse og nettverk. Høy sysselsetting er også avgjørende for velferdsstaten, for å redusere fattigdom, for å utjevne sosiale forskjeller og for å oppnå likestilling (Arbeids- og inkluderingsdepartementet 2024).

Innbyggere er sjeldnere i arbeid enn den øvrige befolkningen, men siden 2015 har sysselsettingen økt mer blant innbyggere enn i den øvrige befolkningen. Dette har redusert forskjellene mellom disse to gruppene fra 14 prosentpoeng i 2015 til 12 prosentpoeng i 2023. Samtidig ser vi siden 2021 en kraftig nedgang i arbeidsdeltakelse blant innbyggere med botid under fire år. Dette kan forklares med rekordhøye ankomster av flyktninger fra Ukraina. Arbeidsledigheten blant innbyggere er nesten fem ganger så høy som i den øvrige befolkningen, men forskjellene er redusert siden pandemiåret 2020. Norskfødte med innvandrereforeldre er oftere i jobb enn jevnaldrende innbyggere, men har lavere sysselsettingsnivå enn befolkningen uten innvandrerbakgrunn. Forskjellene i sysselsetting mellom norskfødte med innvandrereforeldre og øvrig befolkning har imidlertid blitt redusert med fem prosentpoeng siden 2015. (Kilde: IMDI)

Regionale og lokale betraktninger for Agder og Grimstad

Hovedtrekkene i landet stemmer i stor grad med hovedtrekkene i Grimstad. Statistikken i denne rapporten, tar for seg utviklingen for ulike landgrupper. I tillegg ser vi nærmere på situasjonen for syrere og ukrainere.

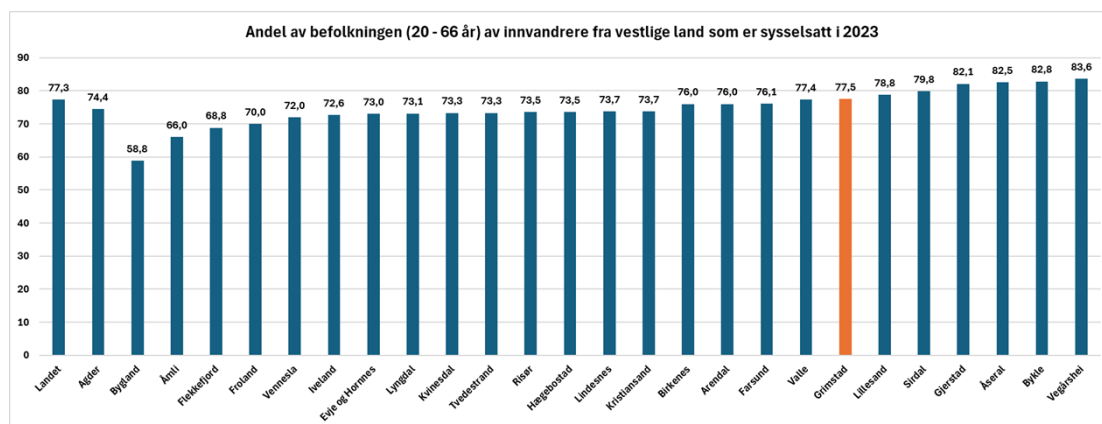
Andel av alle innvandrere fra **ikke vestlige land** som er i jobb i 2023. Kilde: SSB



NAV

Ikke vestlige land: Europa utenom EU/EFTA og Storbritannia, Afrika, Asia, Amerika utenom USA og Canada, Oseania utenom Australia og NZ, polare områder

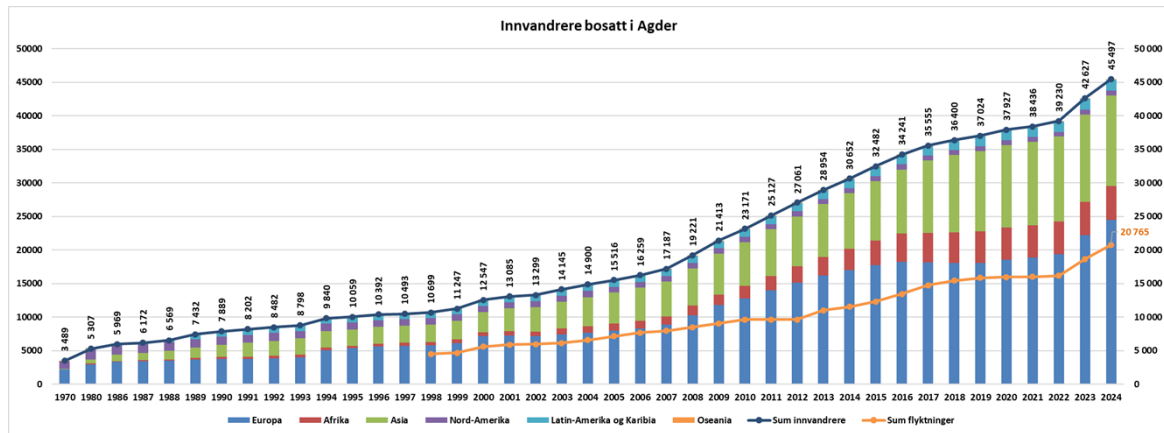
Andel av alle innvandrere fra **vestlige land** som er i jobb i 2023. Kilde: SSB



NAV

Vestlige land: Norden utenom Norge, EU/EFTA, Storbritannia, USA, Canada, Australia, New Zealand

Innvandrere bosatt i Agder 1970 – 2024.

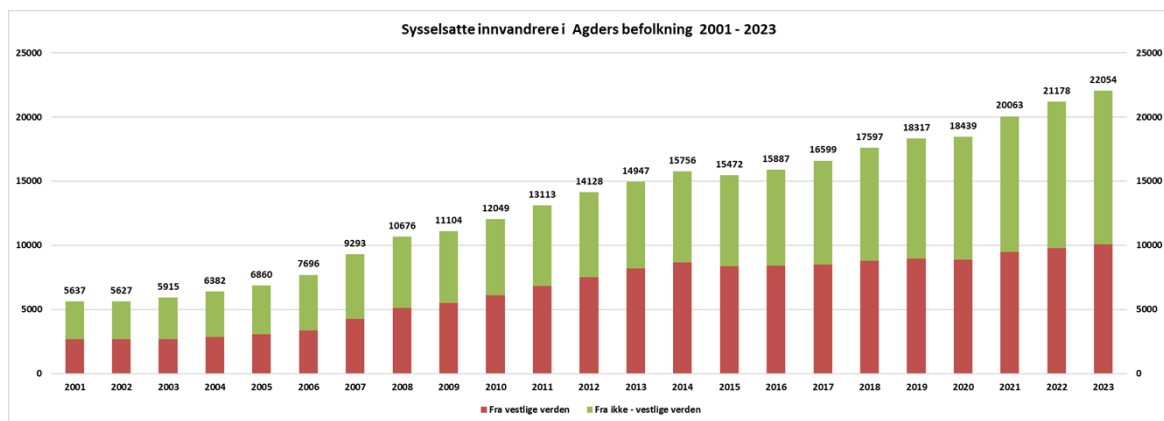


// NAV

Kilde: SSB

Flest sysselsatte fra: Polen, Tyskland, USA og Litauen

Antall innvandrere i jobb



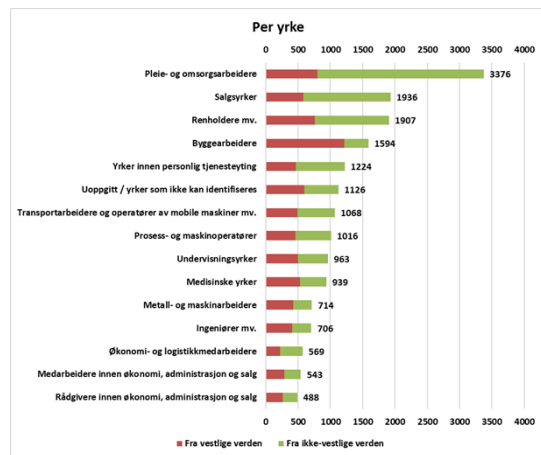
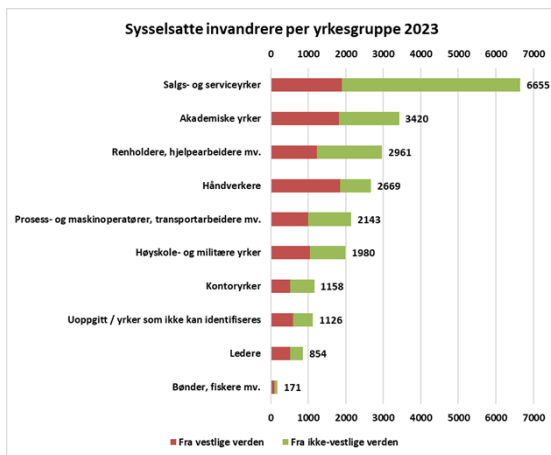
// NAV

Vestlige verden: Norden utenom Norge, EU/EFTA, Storbritannia, USA, Canada, Australia, New Zealand
Ikke-vestlige verden: Europa utenom EU/EFTA og Storbritannia, Afrika, Asia, Amerika utenom USA og Canada, Oseania utenom Australia og NZ, polare områder

Kilde: SSB

Det er flest sysselsatte fra Polen, Tyskland, USA og Litauen

Hva jobber innvandrere med i Agder Tall for 2023.



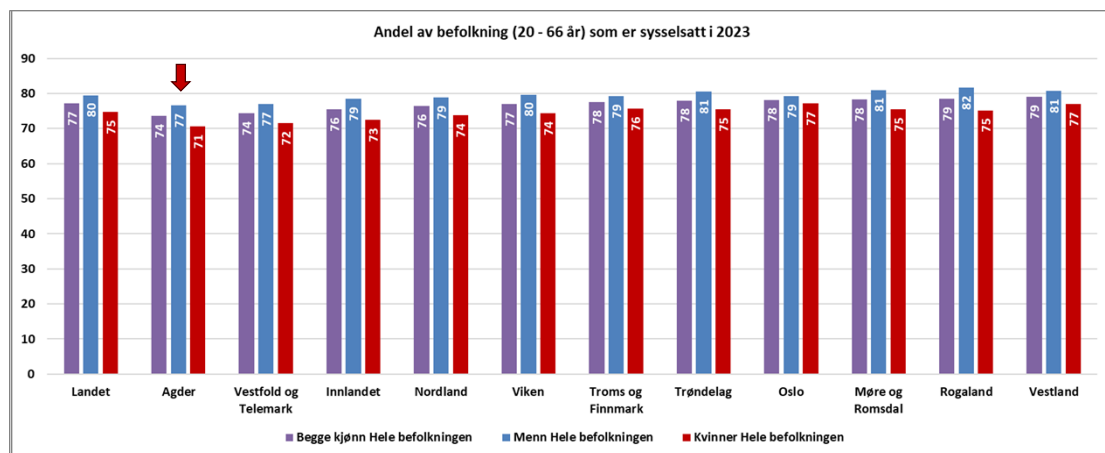
NAV

Vestlige verden: Norden utenom Norge, EU/EFTA, Storbritannia, USA, Canada, Australia, New Zealand

Ikke-vestlige verden: Europa utenom EU/EFTA og Storbritannia, Afrika, Asia, Amerika utenom USA og Canada, Oseania utenom Australia og NZ, polare områder

Kilde: SSB

Andel sysselsatte i befolkningen 20 – 66 år. Per fylke i 2023. Hele befolkningen.



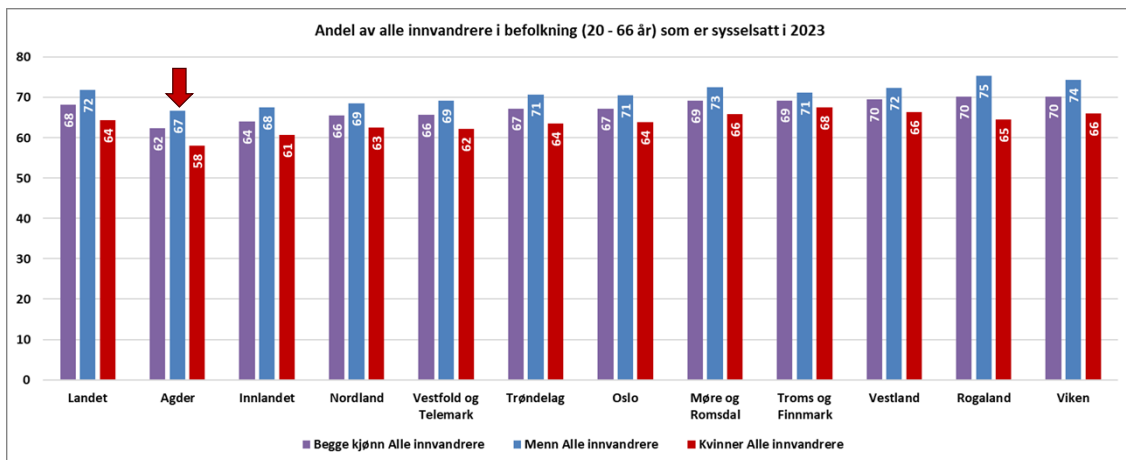
NAV

6 800 flere hadde vært i jobb hvis Agder hadde samme andel som landet

Kilde: SSB

Andel sysselsatte i befolkningen 20 – 66 år.

Per fylke i 2023. Alle innvandrere i befolkningen.

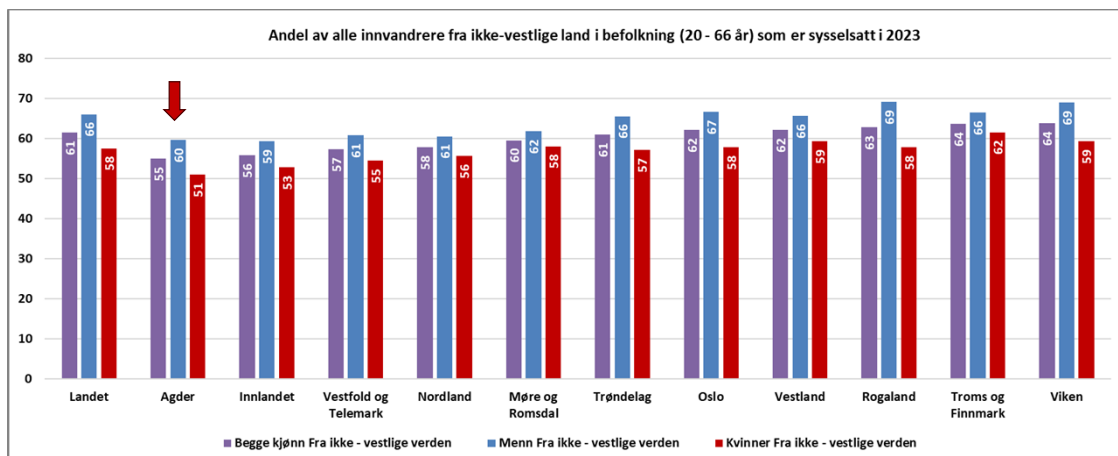


NAV

Kilde: SSB

Andel sysselsatte i befolkningen 20 – 66 år.

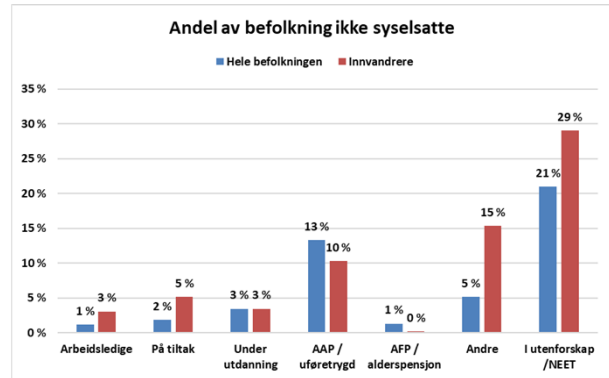
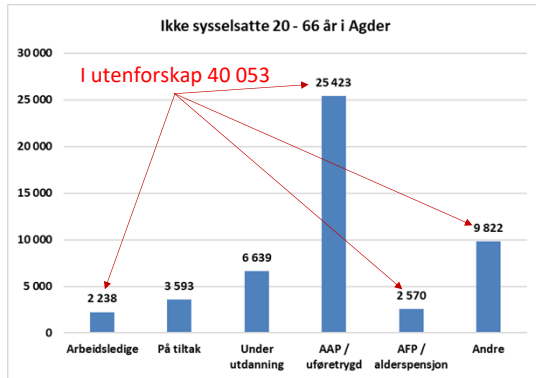
Per fylke i 2023. Innvandrere fra ikke-vestlige land.



NAV

Kilde: SSB

Hva gjør Agders innbyggere som ikke er i jobb? 20 – 66 år

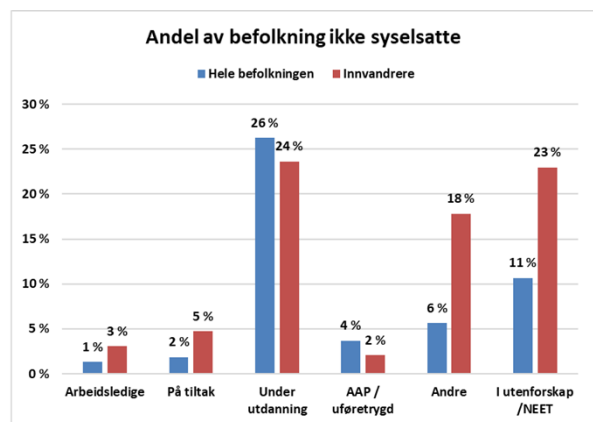
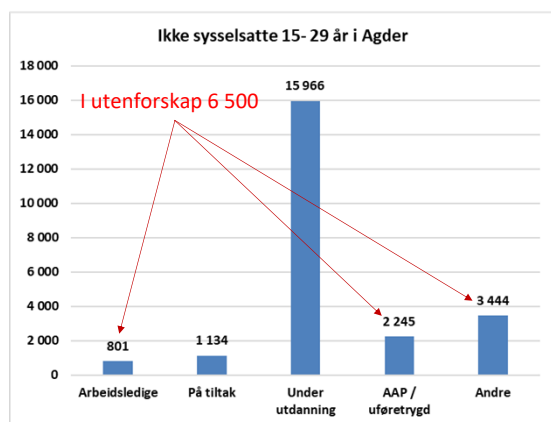


// NAV

Kilde: SSB

10 265 innvandrere er utenfor arbeid utdanning og tiltak

Hva gjør Agders innbyggere som ikke er i jobb? 15 – 29 år

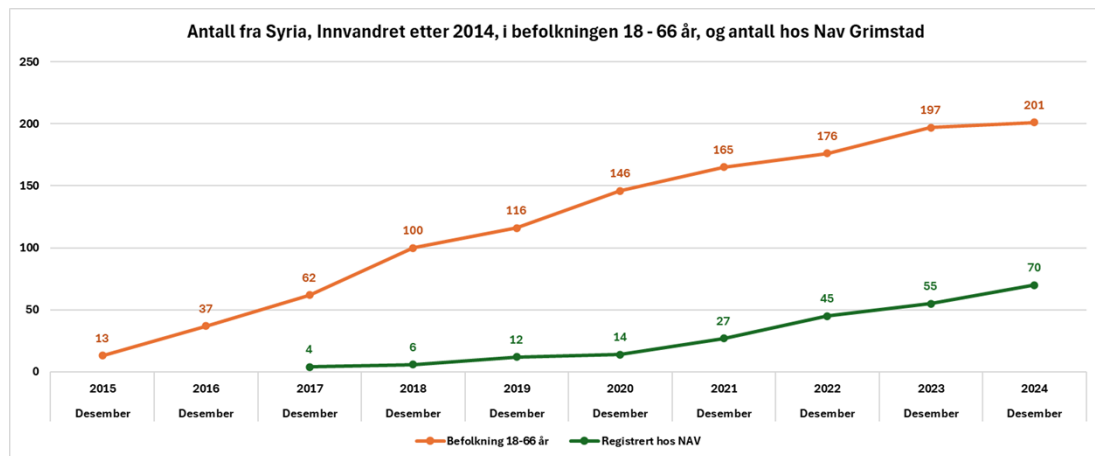


// NAV

2 053 innvandrere er NEET

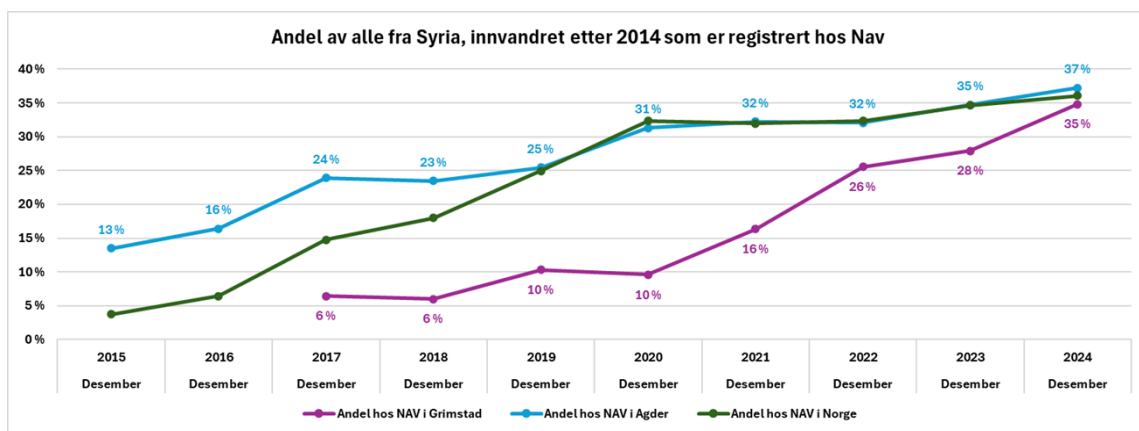
Kilde: SSB

Antall av bosatte syrere i Grimstad, innvandret etter 2014 i befolkningen og antall registrert hos Nav i desember måned 2015 - 2024



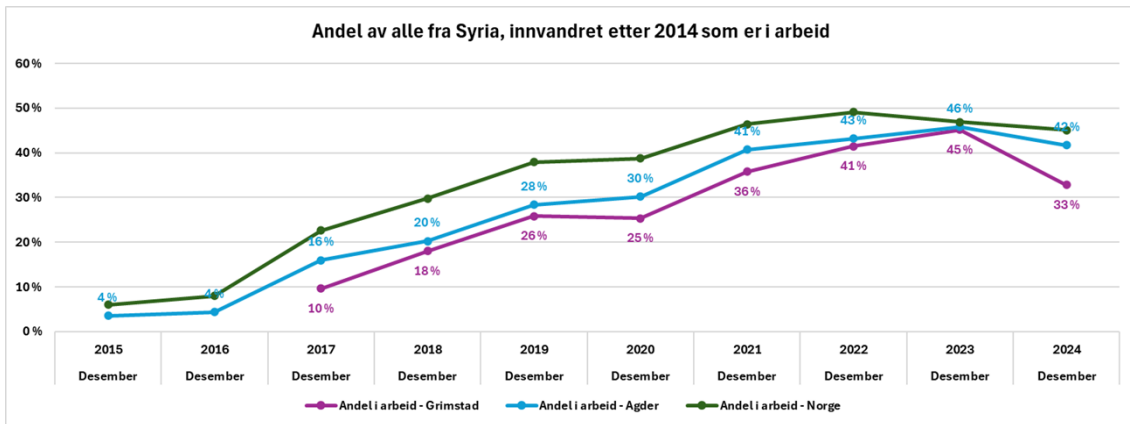
// NAV

Andel av bosatte syrere, innvandret etter 2014 som er registrert hos Nav i desember måned 2015 - 2024



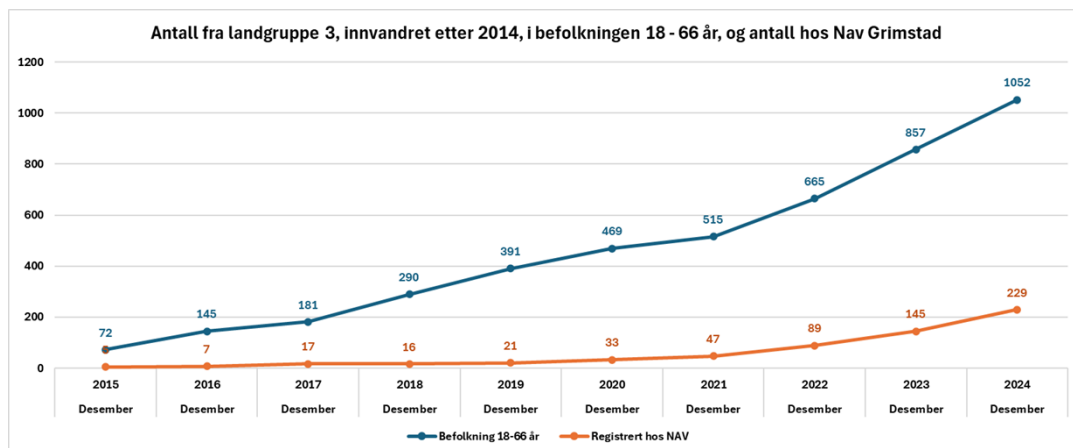
// NAV

Andel av bosatte syrere, innvandret etter 2014 som er i arbeid i desember måned 2015 - 2024



// NAV

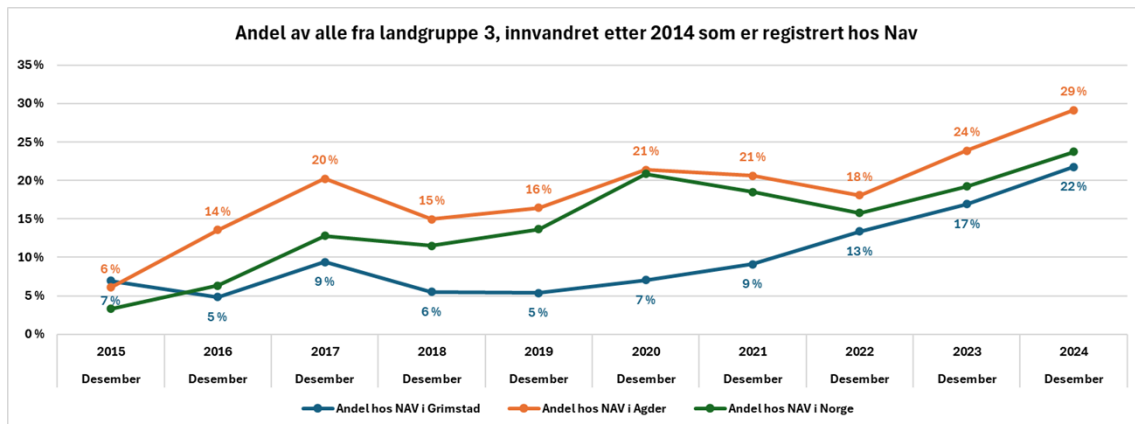
Antall av bosatte fra landgruppe 3 i Grimstad, innvandret etter 2014 i befolkningen og antall registrert hos Nav i desember måned 2015 - 2024



// NAV

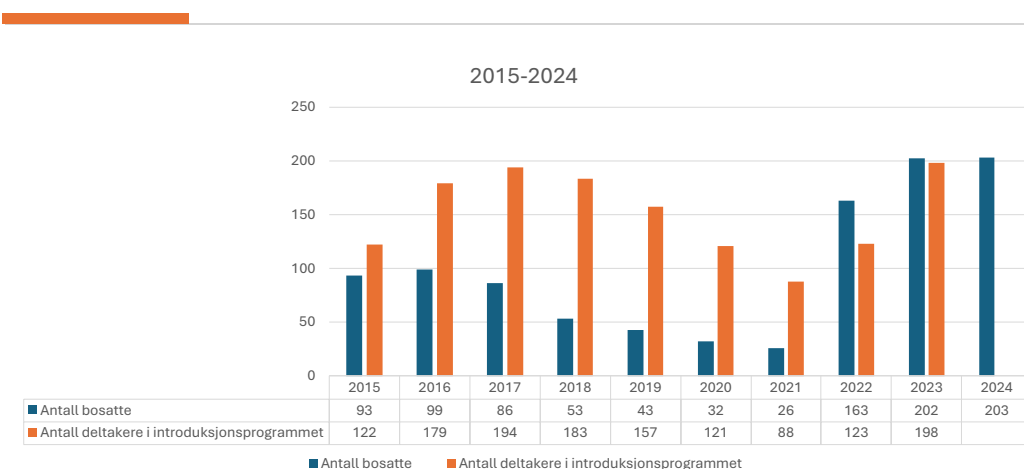
Landgruppe 3 er: Afrika, Asia, Latin-Amerika og Øst-Europa utenom EU, inkludert Ukraina

Andel av bosatte innvandrere fra landgruppe 3, innvandret etter 2014 som er registrert hos Nav i desember måned 2015 - 2024



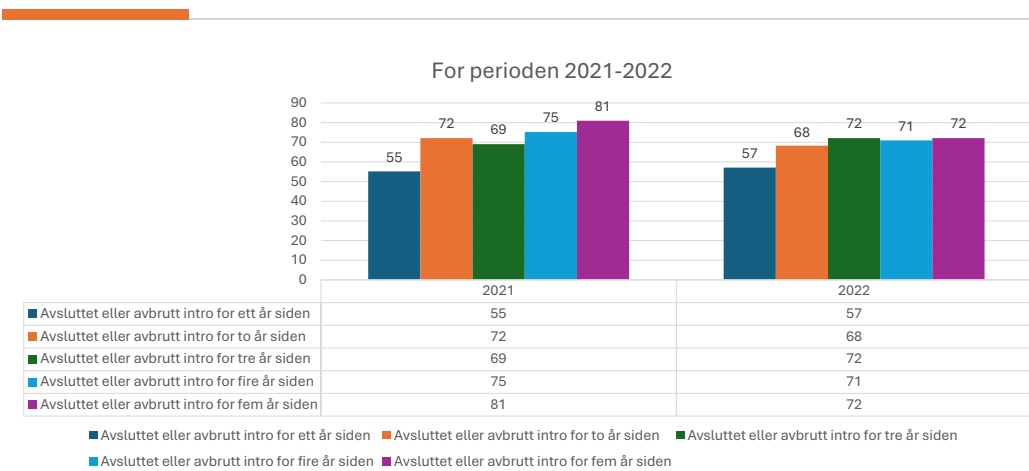
NAV Landgruppe 3 er: Afrika, Asia, Latin-Amerika og Øst-Europa utenom EU, inkludert Ukraina

Antall bosatte flyktninger og antall deltakere i introduksjonsprogrammet



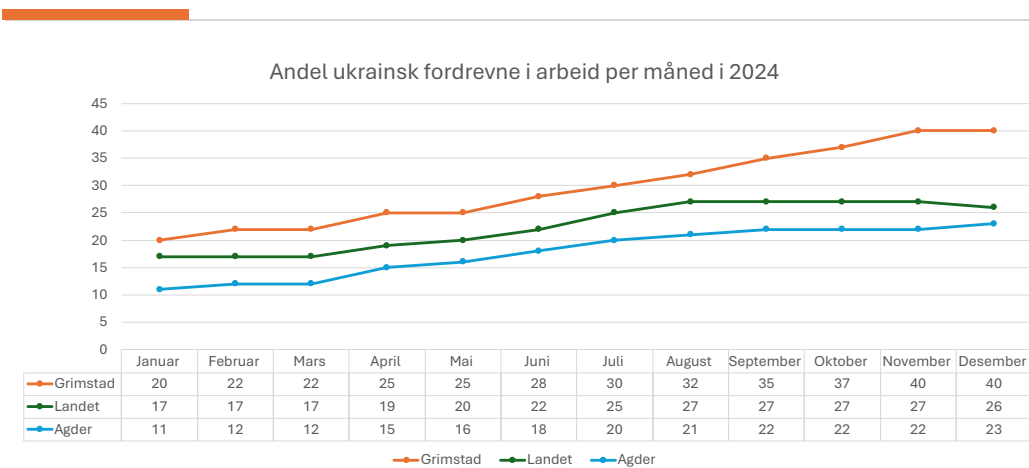
Grimstad kommune har bosatt 1060 personer i perioden 2014-2024. I perioden 2015-2021 var det langt flere deltakere i introduksjonsprogrammet enn antall bosatte. I 2022 og 2023 er det flere bosatte enn deltakere i introduksjonsprogrammet. Årsaken til dette er at personer som ble bosatt i 2015-2021 alle hadde rett på et lengre introduksjonsprogram (inntil 4 år), mens en stor av de som har blitt bosatt i perioden 2022-2024 kun har rett til et kort introduksjonsprogram på inntil 1 år (ukrainsk fordrevne). Det er ulikt regelverk for ukrainsk fordrevne og andre grupper av flyktninger. Mens målet for ukrainske flyktninger er raskst ut i jobb til ethvert arbeid, er målet for andre flyktninger at de skal ut i en jobb som kan gi varig tilknytning til arbeid.

Andel personer i arbeid 1-5 år etter avsluttet introduksjonsprogram i Grimstad

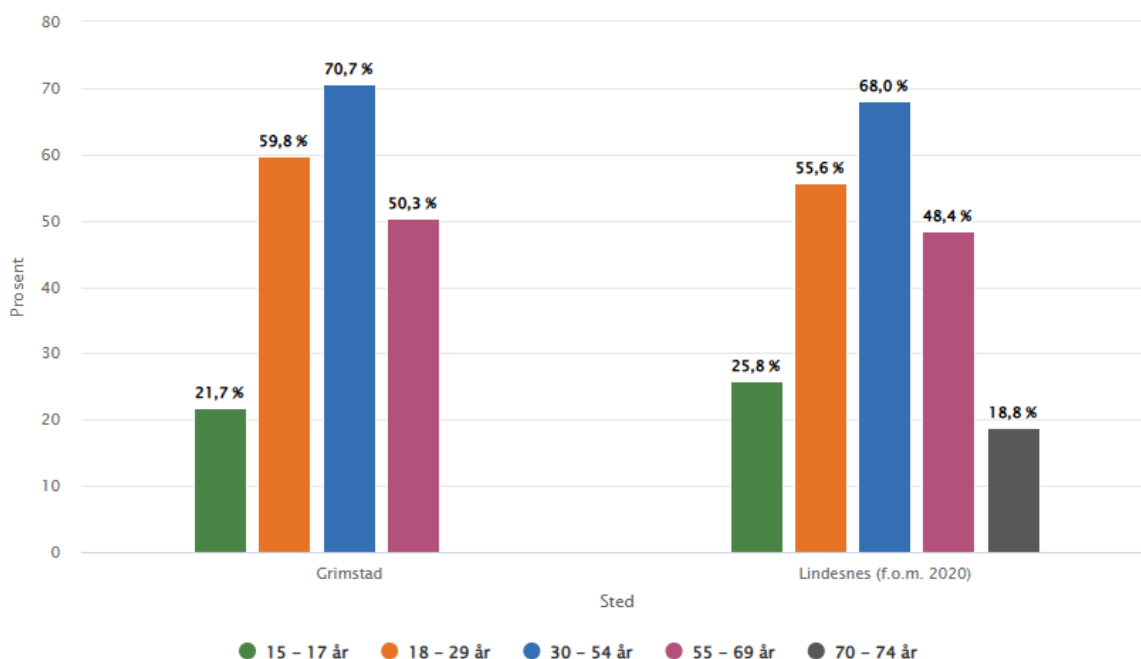


Tall for 2023 og 2024 har ikke kommet enda. Tall for perioden før 2021 er mangelfulle.

Andel av de ukrainsk fordrevne som er i arbeid 20-66 år



Sysselsetting av innvandrere sammenlignet med Lindesens



Figuren viser andel sysselsatte med bakgrunn avgrenset til innvandrere fordelt etter arbeidsfør alder i 2023 i Grimstad og Lindesnes (f.o.m. 2020). SSB-statistikken tar med aldersgruppen 70 – 74 for Lindesnes, men ikke for Grimstad.

Andel innvandrere i perioden 2014 – 2023

År		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Geografi	Alder										
Hele landet	alle aldre	14,9	15,6	16,3	16,8	17,3	17,7	18,2	18,5	18,9	19,9
	0-17 år	14,5	15,3	16,4	17,2	18,1	18,6	19,2	19,5	19,8	21,0
	18 år+	15,0	15,7	16,2	16,7	17,1	17,5	18,0	18,3	18,7	19,6
Grimstad	alle aldre	11,9	12,5	13,5	13,7	14,1	14,8	15,4	15,9	15,8	16,4
	0-17 år	10,4	11,2	12,5	13,5	14,3	15,4	16,0	16,7	16,4	17,4
	18 år+	12,3	12,9	13,8	13,8	14,1	14,6	15,3	15,7	15,6	16,2
Lindesnes	alle aldre	10,6	10,9	11,3	11,5	11,9	12,1	12,5	12,5	12,7	13,6
	0-17 år	10,1	10,6	10,6	11,9	12,4	12,6	12,9	13,1	13,3	14,3
	18 år+	10,7	10,9	11,5	11,4	11,8	12,0	12,4	12,3	12,6	13,4

Oppsummert for Agder ser vi at knytningen til arbeidslivet er svakere for gruppen «innvandrere fra ikke vestlige land», enn for gruppen «alle innvandrere i befolkningen». De fleste flyktninger kommer fra gruppen «innvandrere fra ikke vestlige land». Svakere knytning innebærer høyere barrierer inn i arbeidslivet, og større risiko for tap av arbeid og inntekt, ved svingninger i arbeidsmarkedet.

To viktige satsinger som bidrar til flere i arbeid og færre i utenforskap

Jobbsjansen – jakten på yrkesidentiteten

NAV Grimstad har siden 2022 vært en del av IMDIs tilskuddsordning Jobbsjansen. Hovedformålet med tilskuddsordningen er å øke sysselsettingen blant innvandrerkvinner som står langt fra det ordinære arbeidslivet og har behov for grunnleggende kvalifisering. Prosjektets måltall er at 70 prosent av deltakerne skal gå videre til utdanning eller arbeid.

I Grimstad har vi valgt å kalle vårt prosjekt "Jakten på yrkesidentiteten". Programmet tilbyr til enhver tid 15 innvandrerkvinner et individuelt tilpasset løp for å styrke deres kvalifikasjoner og øke sjansene for varig tilknytning til arbeidsmarkedet. Målet er økonomisk selvforsørgelse for deltakerne. Bakgrunnen for at NAV Grimstad søkte om deltakelse i Jobbsjansen var å styrke innsatsen overfor en gruppe som har betydelige utfordringer med å få innpass i arbeidsmarkedet.

Grimstad kommune har en høyere andel innbyggere som bor i husholdninger med vedvarende lav inntekt, ifølge Folkehelseprofilen. Kommunen har også bosatt et betydelig antall innvandrere de siste årene. Mange av kvinnene i prosjektet har lang botid i Norge og har tidligere deltatt i Introduksjonsprogrammet, men har vært utenfor arbeidslivet i flere år etter programmets avslutning.

Prosjektet benytter metoden "Supported Employment", som er spesielt tilpasset deltakergruppen. Ved oppstart gjennomføres en grundig kartlegging, og det utarbeides en individuell plan i samarbeid med deltakerne. Programmet tilbyr veiledning i CV- og søknadsskriving, intervju trening, tilgang til arbeidspraksis, traineestillinger og et sosialt fellesskap. Deltakerne registreres som arbeidssøkere hos NAV Grimstad, noe som gir dem tilgang til ulike kurs, oppfølgingstiltak og utdanningsmuligheter. Videre registreres de i Jobbsjanseregisteret for å sikre at prosjektets resultater kan måles over tid.

Siden oppstarten har 32 kvinner deltatt i prosjektet, hvorav 17 har gått videre til enten utdanning eller lønnet arbeid. Dette tilsvarer en måloppnåelse på 82,4 prosent. De resterende deltakerne har enten flyttet til en annen kommune og fortsatt i Jobbsjansen der, gått ut i fødselspermisjon eller fått innvilget andre ytelser de kvalifiserer til.

Gjennom prosjektet har deltakerne fått kartlagt sin kompetanse og arbeidserfaring, samt mottatt veiledning og støtte for å komme videre i arbeidslivet. Flere familier som tidligere var avhengige av sosialhjelp, er nå selvforsørgende, til tross for den økonomiske situasjonen vi står i. Per januar 2025 er 8 av de 15 aktive deltakerne selvforsørgende. Siden prosjektets oppstart har NAV Grimstad spart minst 1,4 millioner kroner på sosialbudsjettet, noe som understreker tiltakets positive samfunnsøkonomiske effekt.

Nye Mønstre

Nye mønstre er en ny modell for koordinering av tjenester til familier med vedvarende lavinntekt, hvor barns og voksnes behov ses i sammenheng. Målet er å bryte mønsteret hvor utfordringer knyttet til barnefattigdom videreføres mellom generasjoner.

Familiekoordinator er én kontaktperson inn til hjelpeapparatet. De skal sikre rett hjelp til rett tid, til både barn og voksne i deltakerfamiliene. Familiekoordinator organiserer innsatsen rundt hele familien, og skal se hele familiens behov under ett. Sammen lager familien og familiekoordinatoren en plan for hvordan man skal jobbe og hvordan målene til familien skal nås. Målene kan være knyttet mot arbeid, økonomi, bolig, fritid og helse. Familiekoordinatoren gir tett oppfølging og er tilgjengelig for familiene over tid. Familier som deltar, får tilbud om oppfølging fra familiekoordinator i 5 år.

Det vises til løypemelding om Nye Mønstre i PS 2016/2024

Økonomi og levekår – nasjonale betraktninger

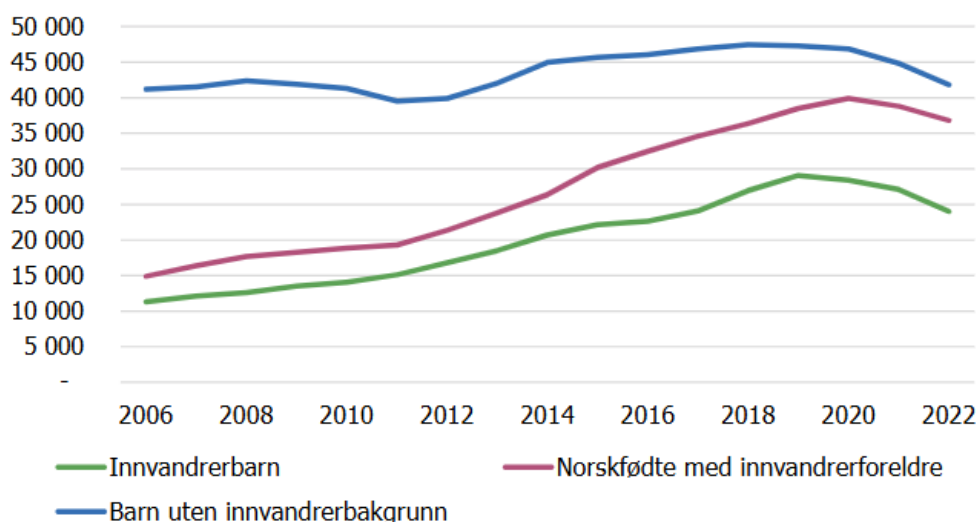
Det er viktige sammenhenger mellom økonomi, helse og levekår (Barstad 2020). En trygg økonomisk situasjon, gode levekår og boforhold er avgjørende for å sikre god integrering. Gode boforhold, som det å eie egen bolig eller bo romslig, henger for eksempel sammen med mer aktiv deltakelse i lokal frivillighet og fritidsaktiviteter, og med bedre helse (OECD/EU 2023; Revold og With 2022). Store forskjeller i inntekt og levekår mellom personer med og uten innvandrerbakgrunn kan øke risikoen for marginalisering og hindre innvandreres deltakelse på ulike samfunnsarenaer.

Personer med innvandrerbakgrunn møter flere barrierer for integrering, i form av dårlige levekår, vedvarende lavinntekt og utilfredsstillende boforhold, som hindrer deltakelse på viktige arenaer (Arbeids- og inkluderingsdepartementet 2024). Økonomisk vekst som bidrar til arbeid for alle, rettferdig fordeling, universelle velferdsordninger og gode offentlige tjenester, er nødvendige forutsetninger for å redusere ulikhet, og for å fremme gode levekår for alle (Kommunal- og distriktsdepartementet 2023). I et integreringsperspektiv er samspillet mellom helse, arbeidsdeltakelse, utdanningsmuligheter og deltakelse på andre samfunnsarenaer viktig. God helse øker mulighetene for arbeidsdeltakelse, som er en av grunnsteinene for vellykket integrering. Arbeidsplassen er ofte en arena for å oppleve anerkjennelse og mestring, som igjen kan ha positiv innvirkning på helsen. På den andre siden gir integreringsbarrierer, for eksempel lave norskferdigheter eller svak tilhørighet til samfunnet, en økt risiko for helseutfordringer (Folkehelseinstituttet 2024). (Kilde: IMDI)

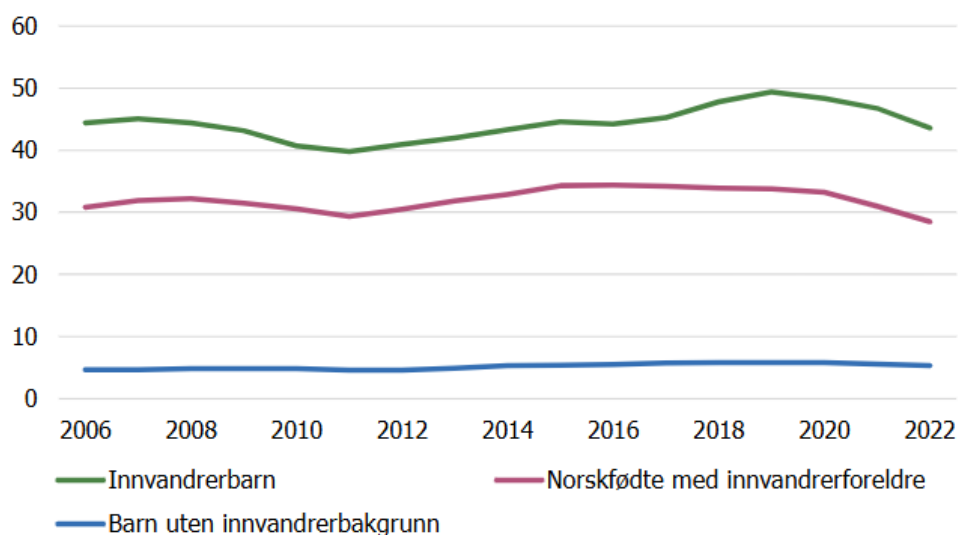
Flyktninger og innvandrere i lavinntekt

Innvandrere har i gjennomsnitt 20% lavere inntekt enn befolkningen totalt. (352.000 mot 446.000 i befolkningen som helhet). I perioden 2020-2022 bodde 28% av alle innvandrere og 27% av norskfødte med innvandrerforeldre i husholdning med vedvarende lavinntekt – mot 7% av befolkningen for øvrig. I 2021 falt andelen barn som vokser opp i vedvarende lavinntekt for første gang på 10 år. Fra 115 000 til 110 700 barn. I 2022 til 102 600.

2 av 10 barn i Norge har innvandrerbakgrunn, men blant barn som vokser opp i vedvarende lavinntekt så har hele 6 av 10 innvandrerbakgrunn

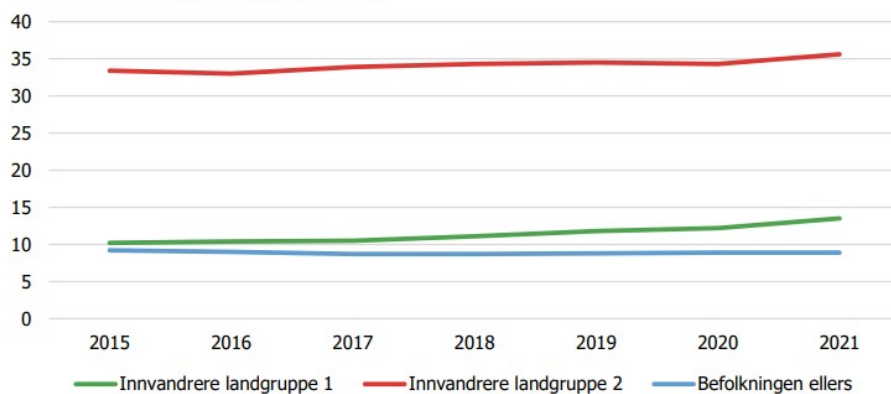


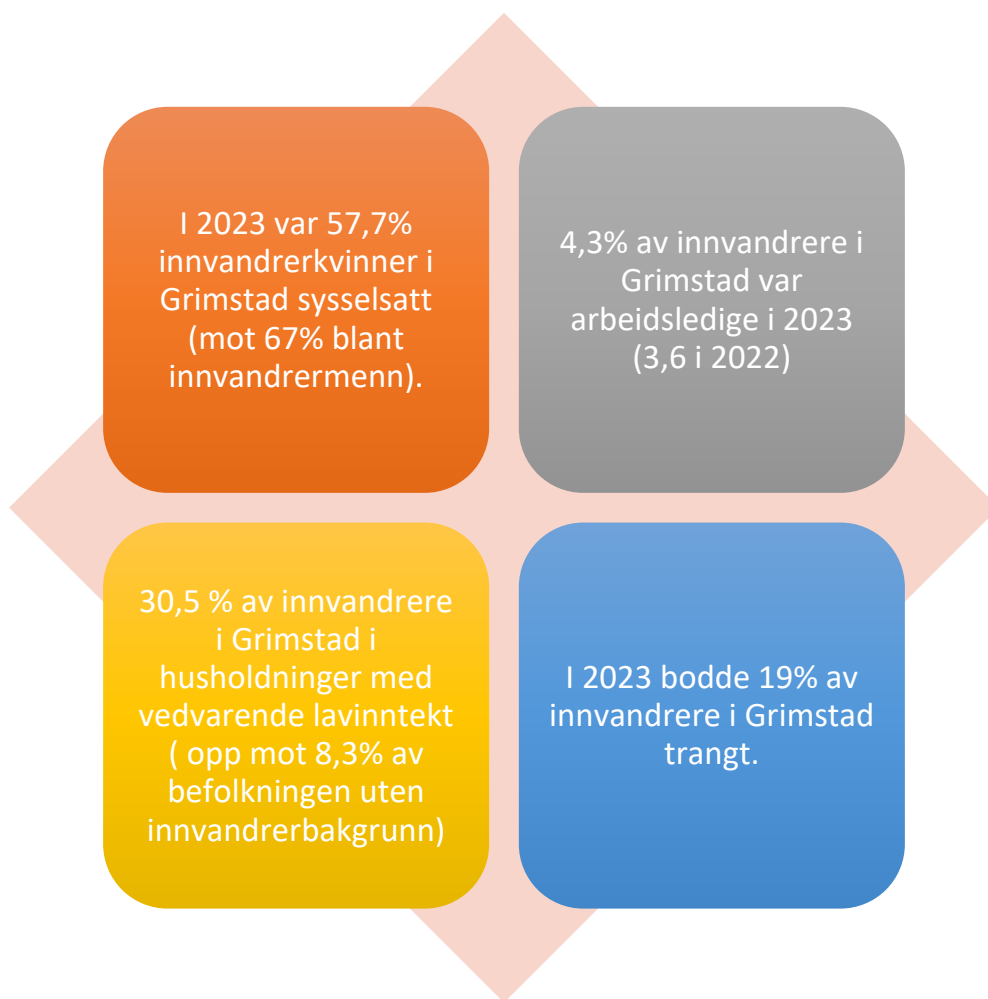
Figur 5.4. Barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt, etter innvandrerbakgrunn. 2022. Antall (Normann 2024).



Figur 5.5. Barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt, andel med innvandrerbakgrunn. 2022. Prosent (Normann 2024).

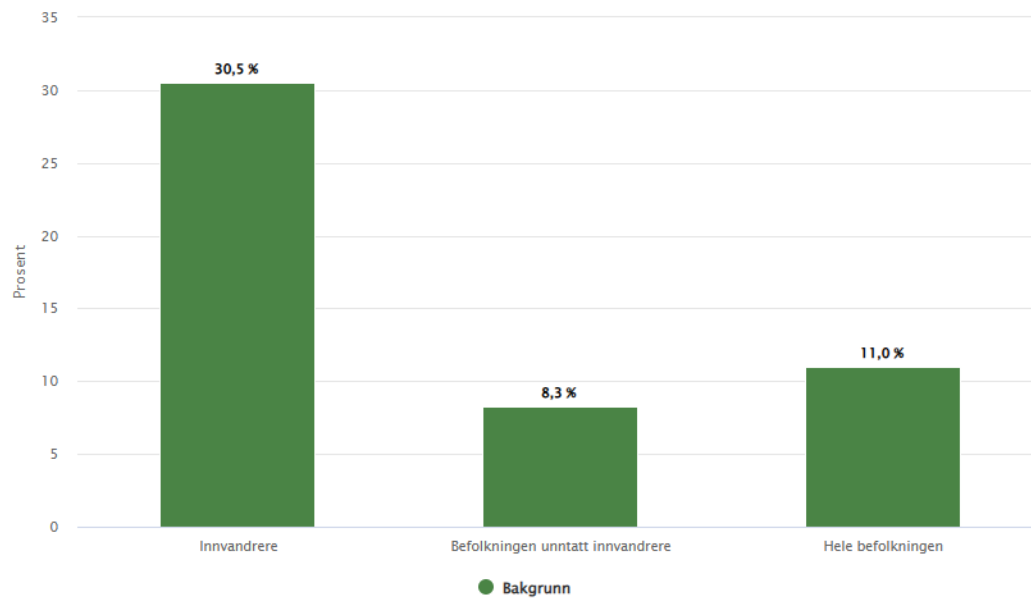
Figur 25. Andel alderspensjonister som bor i husholdninger med lavinntekt, etter innvandrerbakgrunn. (SSB, 2021c)





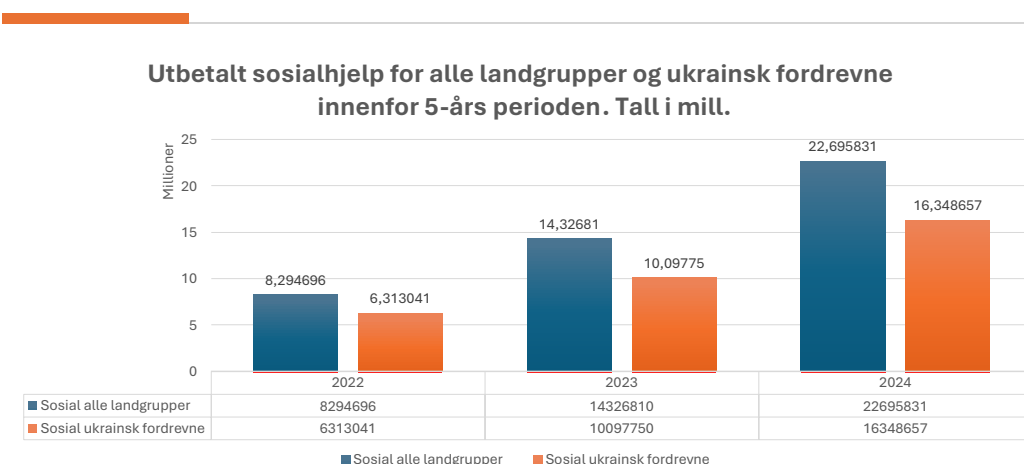
Kilde IMDI

Andel husholdninger i vedvarende lavinntekt i Grimstad



Kilde: SSB, sist målt 31.12.2022, oppdateres neste gang våren 2025

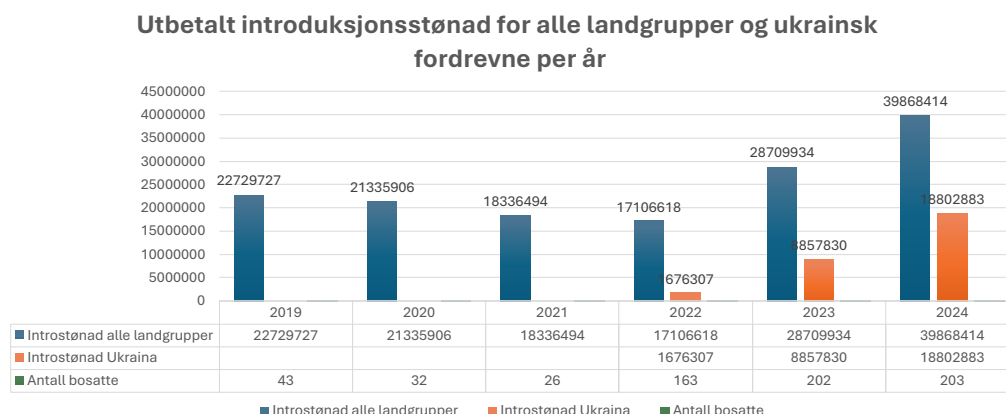
Økonomisk sosialhjelp 2022-2024



Økonomisk sosialhjelp 2024

- I 2024 bodde det 326 ukrainere i Grimstad kommune (SSB tall)
- 184 husstander mottok økonomisk sosialhjelp
- 79 husstander mottok sosialhjelp mer enn 6 av de 12 siste månedene
- Det bodde barn i 83 av husstandene
- Gjennomsnittlig stønadslengde var 79 dager
- Hver husstand mottok i snitt 89.000,- i sosialhjelp
-

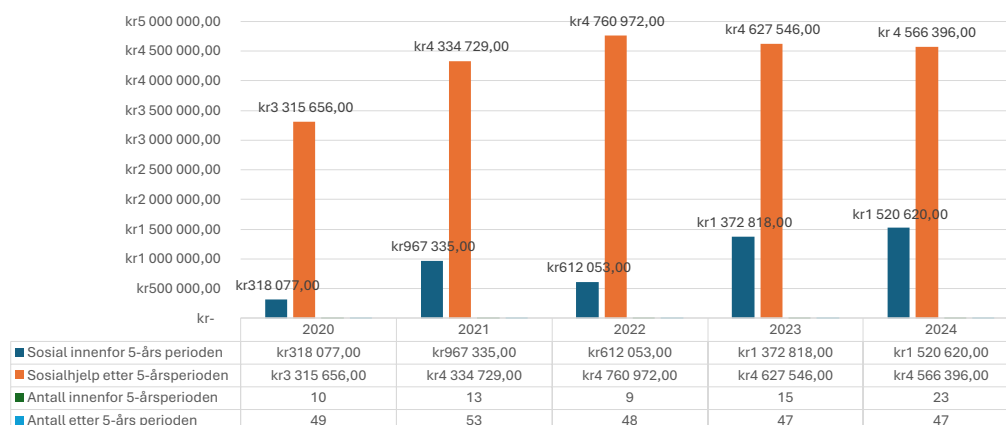
Utbetalt introduksjonsstønad 2019-2024



Nytt regnskapssystem i 2019 gjør at vi ikke får tall lengre tilbake. Antall bosatte er 7 doblet fra 2021 til 2024, mens utbetalingene til introlønn er doblet for samme periode Dette er fordi ukrainsk fordrevne har kortere program, og tiden med introlønn dermed blir kortere. Selv om vi får mange over i arbeid, ser vi likevel at introduksjonslønn vi sparer i form av kortere introduksjonsprogram medfører økte utgifter til økonomisk sosialhjelp for gruppen.

Hvordan går det med syriske flyktninger i Grimstad?

Sosialhjelp syriske flyktninger 2020-2024

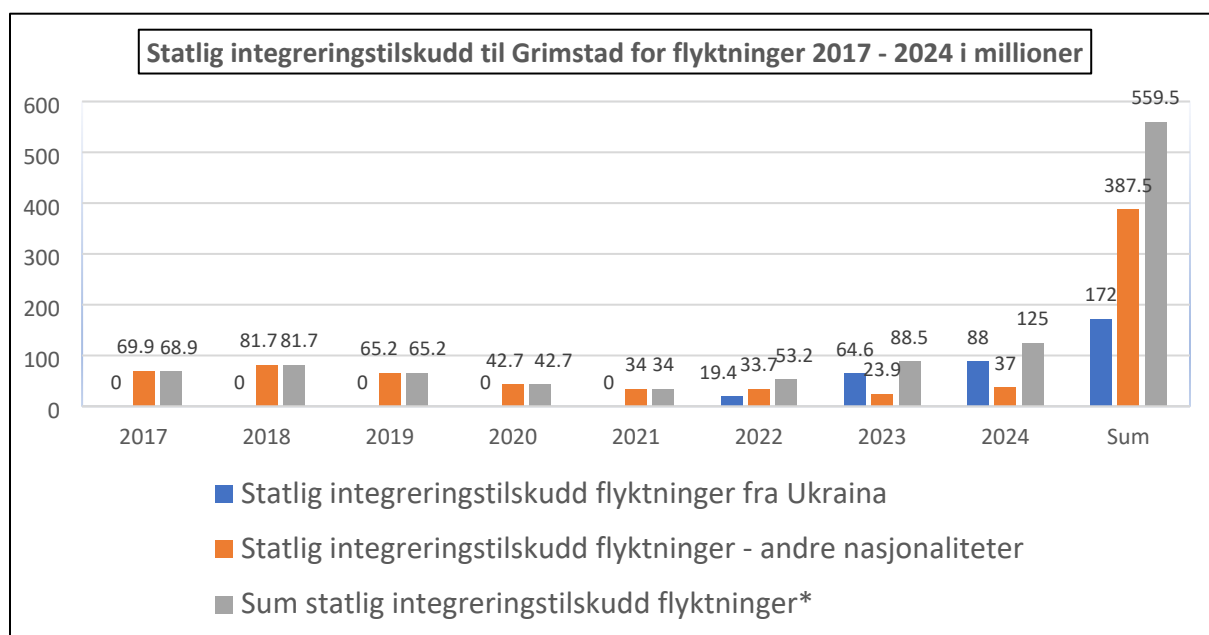


Tallene dekker perioden 2015-2024. De som mottar sosialhjelp etter 5-årsperioden i 2020 er flyktninger som kom til Grimstad i 2015.

Økonomisk sosialhjelp i 2024

- I 2024 bodde det 360 personer fra Syria i Grimstad (SSB tall)
- 70 husstander mottok økonomisk sosialhjelp
- 30 husstander mottok sosialhjelp mer enn 6 av de 12 siste månedene
- Det bodde barn i 45 av husstandene
- Gjennomsnittlig stønadslengde var 197 dager
- Hver husstand mottok i snitt 87.000,- i sosialhjelp

Statens integreringstilskudd til kommunen



Merknad*

Tallene gjelder regnskapsført generelt integreringstilskudd i hele kommunen. Tallene inkluderer ikke spesielle tilskudd, eksempelvis tilskudd til funksjonshemmede gitt på særskilte vilkår for enkeltflyktninger. På grunn av innføring av nytt regnskapssystem, har vi ikke tall før 2017.

Integreringstilskuddet er en statlig ordning som skal hjelpe kommunene med å bosette og integrere flyktninger og personer med opphold på humanitært grunnlag. Tilskuddet dekker kommunenes gjennomsnittlige merutgifter til bosetting og kvalifiseringsarbeid i bosettingsåret og de fire neste årene

Formål og målgruppe:

Formål: Tilskuddet skal bidra til rask og treffsikker bosetting, god kvalitet i kvalifiserings- og integreringstilbudet, og overgang til arbeid og utdanning

Målgruppe: Personer med oppholdstillatelse som gir rett til fornyet eller permanent opphold, inkludert flyktninger, personer med opphold på humanitært grunnlag, og overføringsflyktninger

Økonomisk utfall for kommunene:

Dekningsgrad: Kommunene får i stor grad dekket merutgiftene til bosetting og integrering av flyktninger i femårsperioden. I 2022 var dekningsgraden for integreringstilskuddet 97,3 prosent

Utgifter: Kommunenes utgifter til integreringstiltak og administrasjon har gått ned, mens utgiftene til sosialhjelp og ventestønad har økt på grunn av det store antallet som ble bosatt i 2022

Tilskuddssatser: Tilskuddssatsene ble justert fra 2021 til 2022, men mange eldre ukrainere utløste engangstilskudd, slik at gjennomsnittlig tilskudd per person i målgruppen var nær uendret

Samlet sett viser rapporter at kommunene får dekket en betydelig del av utgiftene knyttet til bosetting og integrering innenfor femårsperioden, selv om det kan være variasjoner avhengig av spesifikke utgiftsposter og målgrupper. (oppsummeringen av integreringstilskudd er KI-generert)

Boliger til flyktninger – nasjonale betraktninger

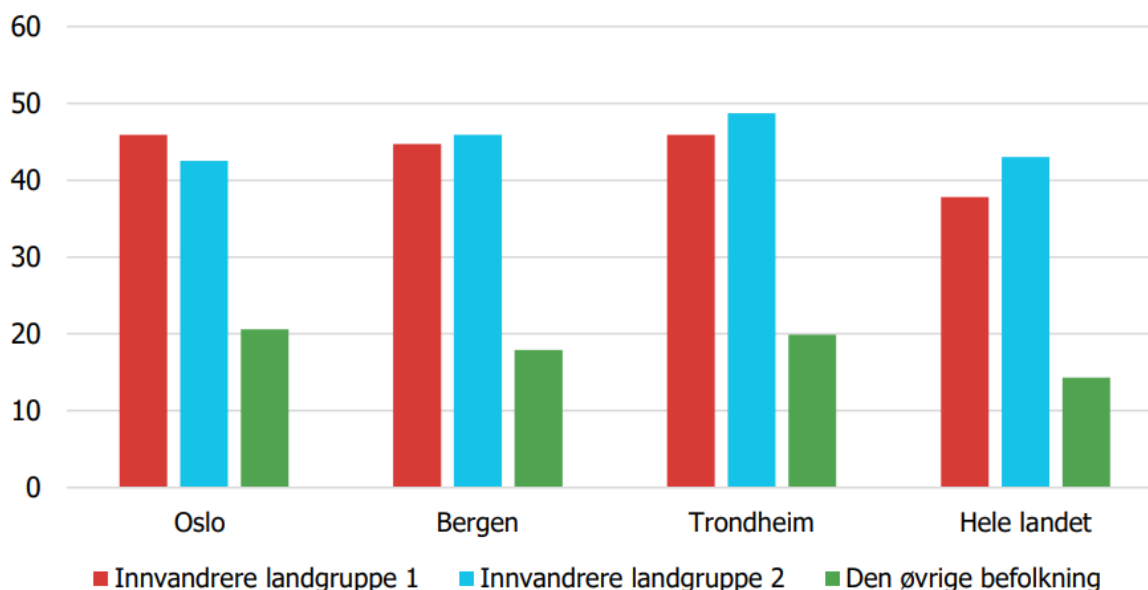
Eierstatus for bolig

Vanligere å leie bolig blant innvandrere

Mens nesten ni av ti i den øvrige befolkningen eier boligen de bor i, er det vanligere blant innvandrere å leie. I 2023 bodde 38 prosent av innvandrere fra landgruppe 1 i leid bolig. Siden 2015 har denne andelen blitt redusert med tre prosentpoeng. I landgruppe 2 bodde 43 prosent i leid bolig. Denne andelen har økt med tre prosentpoeng siden 2015 (SSB 2023k).

Innvandrerens personlige økonomi, innvandringsgrunn, planer om fremtidig etablering i Norge eller forhold på det lokale boligmarkedet styrer ofte om de leier eller eier bolig. Etablering på boligmarkedet krever et høyt inntektsnivå, og innvandrere er overrepresentert i husholdninger med lav inntekt. Innvandrere med lengst botid i Norge har i gjennomsnitt høyere inntekt enn de med kortere botid. Dette kan være med på å forklare at andelen som eier bolig, stiger med botid (Normann 2021). Tidligere studier viser også at arbeidsinnvandrere har høyere sannsynlighet for å leie enn å kjøpe bolig, og at dette kommer av usikkerhet med tanke på hvor lenge de blir i Norge (Ødegård og Andersen 2021).

Figur 5.6. Andel som leier bolig, etter innvandrerbakgrunn og bosted. 2023. Prosent (SSB, 2023).



Figur 5.6. Andel som leier bolig, etter innvandrerbakgrunn og bosted. 2023. Prosent (SSB, 2023). Regionale forskjeller i boligmarkedet påvirker også andelen som leier bolig. I store byer som Oslo, Bergen eller Trondheim er det vanskeligere å komme seg inn på boligmarkedet. Det er derfor ikke overraskende at relativt flere i disse kommunene leier bolig, både blant innvandrere og i befolkningen ellers. I Oslo kommune er 46 prosent av innvandrere fra landgruppe 1. 42 prosent av innvandrere fra landgruppe 2, mot 21 prosent i resten av befolkningen (SSB 2023k).

Lokale betraktninger for Grimstad

Ansvar for å skaffe boliger til det antallet flyktninger kommunestyret beslutter Grimstad kommune skal bosette ligger hos boligkontoret. Boligkontoret ble etablert i 2016, og gjennom 2017 ble rutinene etablert, for hvordan bosetting av flyktninger skal gjennomføres. I tillegg til å skaffe boliger har boligkontoret ansvaret for administrasjon og oppfølging av løpende leieforhold.

Anskaffelse av boliger

For å sikre god integrering ønsker Grimstad kommune å spre bosettingen og bruke hele kommunen. Boligmassen kommunen eier er begrenset, og til flyktninger baserer kommunen seg derfor på boliger som er leid inn fra det private markedet. Utleier får en leiekontrakt med Grimstad kommune, der boligkontoret har ansvaret for å ivareta kommunens forpliktelser som leietaker. Boligen framleies til flyktningen, som får en leiekontrakt med kommunen. Leien kan indeksreguleres årlig og utleier får en kommunal garanti som tilsvarer to måneders husleie. Ved skader på boligen skal det gjennomføres en befaring og om nødvendig skal skaden takseres av en uavhengig takstmann.

Antallet flyktninger som skal bosettes varierer. I perioder med stort antall flyktninger er utfordringen å skaffe nok boliger. Alle boliger befares før det blir inngått leieavtale. Ved en slik befaring gjøres det kontroll av boligens tekniske stand, sjekkes om boligen er godkjent for utleie og det avtales leiepris. Dersom boligen er møblert, skal det følge en fullverdig inventarliste ved leieavtalen. Boliger som ikke tilfredsstiller tekniske krav eller som har en plassering som gjør logistikken i hverdagen for utfordrende leies ikke inn. Slike utfordringer kan være knyttet til kollektiv aksene, da vi ikke kan ta utgangspunkt i at flyktninger kjører bil. I perioder med lavere antall bosettinger består utfordringene i avslutning av leieforhold og nedskalering av antall boliger.

Porteføljen av private innleide boliger varierer i størrelse og beliggenhet. Andelen boliger som er tilrettelagt for rullestol er minimal, og ved anmodning av bosettinger der det er behov for tilrettelegging har boligkontoret en stor utfordring. Denne utfordringen arbeides det med gjennom kommunens investeringsprogram.

Dagens bosituasjon for flyktninger

I dag leier Grimstad kommune inn 162 boliger til flyktninger, og det er bosatt flyktninger i 25 kommunalt eide boliger. Botiden på disse varierer. Bosettingen er spredt, og standarden på boligene varierer. Det legges vekt på at boligen har en husleie som flyktingen klarer å betjene med sin inntekt. I noen tilfeller er det nødvendig at flyktingen mottar supplering fra NAV i tillegg. Dette fordi stor etterspørsel etter utleieboliger har presset leieprisene opp.

Grimstadmodellen for bosetting av flyktninger fungerer godt og i 2016 mottok kommunen bosettingsprisen. Vi ser at denne måten å bosette på kan være krevende i perioder med store bosettingstall, men opplever at kommunen er en attraktiv leietaker og at både private og profesjonelle utleiere bidrar til at vi klarer antall bosettinger.

Å lære seg å mestre norske boforhold kan være krevende, og bosettingsarbeidet er ikke uten utfordringer. Det kreves gode rutiner og samarbeid for å lykkes. Boligkontoret opplever særlig utfordringer knyttet til dårlig innemiljø, utlufting, forhøyet brannrisiko og hard bruk av boligene. Det er krevende å avdekke skader på boligene tidsnok, og det er nødvendig med nært samarbeid mellom kvalifiseringstjenesten og boligkontoret.

Skadedyr kan være en stor utfordring. Noen skadedyr kommer sammen med bagasjen til Norge, som kakerlakker og veggdyr. Fast rutine for flyktninger som ikke kommer fra mottak, overføringsflyktninger som bosettes direkte i kommunen, er at bagasjen settes på frys ved ankomst. Dette gjør at vi sjelden har utfordringer med denne type skadedyr. I tett bebyggelse i sentrum, gjerne i boliger av eldre opprinnelse, kan det oppstå utfordringer med rotter og mus. I tillegg til strakstiltak gjennom skadedyrbekjempelse arbeides det også med oppfølging og veiledning av familien som er bor der – et samarbeid der boligkontoret og kvalifiseringstjenesten har løpende dialog.

Kildesortering er for de fleste flyktninger et helt nytt begrep, og også noe som de mange huseierne boligkontoret har er opptatt av da det påvirker renovasjonsutgiften. I tillegg er mangel på kildesortering ofte en kilde til uoverensstemmelser med naboer. Agder Renovasjon tilbyr brosjyremateriell på flere språk, som er et nyttig verktøy for å mestre oppgaven før flyktingen kan norsk.

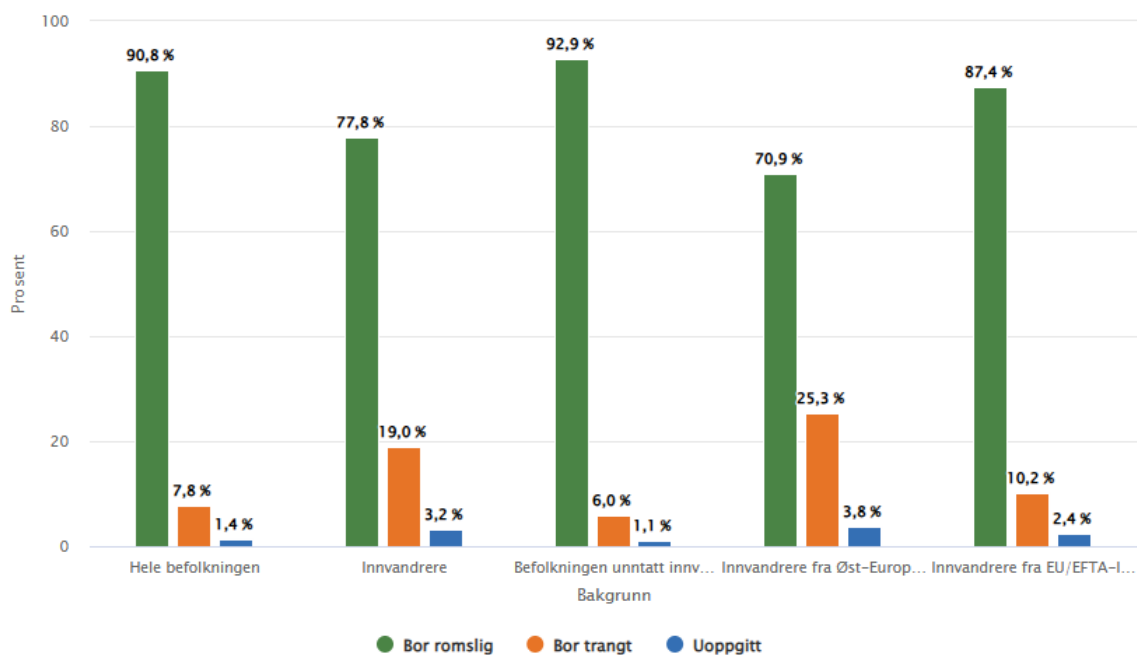
De fleste utfordringer i bolig er enkle hverdagslige ting, som boligkontoret håndterer i tett samarbeid med eksterne utleier og kvalifiseringstjenesten. Da krigen i Ukraina brøt ut og bosettingstallet økte drastisk, knyttet boligkontoret til seg en vaktmester som holder oppsyn med de private boligene vi leier.

Veien videre til selvstendighet på boligmarkedet

Når flyktningene ikke lenger er under oppfølging av kommunen, er det naturlig at de også søker selvstendighet på boligmarkedet. Ettersom de fleste flyktninger bosettes i et leieforhold der kommunen har leid inn en bolig fra en privat aktør, er det gode muligheter for å inngå leieavtale direkte med huseier. Det fordrer at de evner å stille den økonomiske garantien for leieforholdet selv og at de har et godt forhold til utleier.

For flyktninger som har fast arbeidsinntekt eller trygd er det gode muligheter for å eie bolig selv. Dersom de ikke får lån i ordinær bank, kan startlån være en mulighet. Boligkontoret informerer om startlån og Husbankens virkemidler under introduksjonsprogrammet («Livet i Norge»). Flyktninger er en prioritert gruppe til startlån ettersom de bor i en kommunalt disponert bolig. Det er viktig for videre arbeid med bosettinger med sirkulasjon i boligmassen boligkontoret disponerer.

Andel personer fordelt etter bakgrunn og trangboddhet i Grimstad



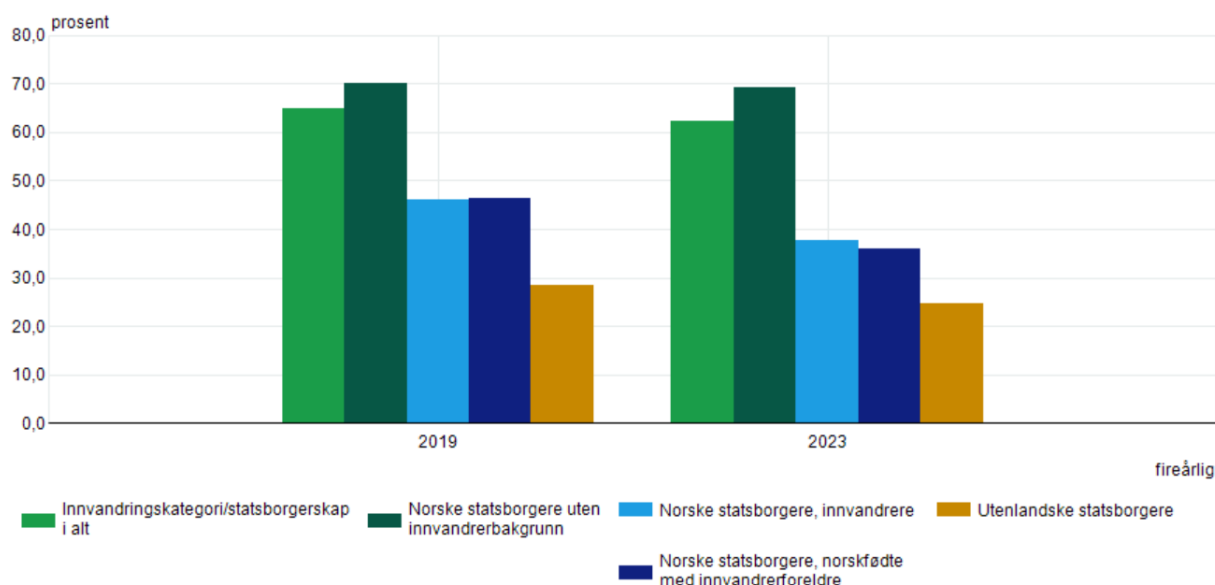
Politisk integrering – nasjonale betraktninger

Andelen stemmeberettigede med innvandrerbakgrunn har økt de siste årene i Norge. Men valgdeltakelse blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre er lavere enn blant befolkningen uten innvandrerbakgrunn. Dette kan sees som en indikator på integrering i det norske samfunnet. Høy valgdeltakelse anses som et tegn på høy integrering, mens lav deltagelse kan tyde på lav integrering. Valgdeltakelsen varierer også med kjønn, landbakgrunn og utdanningsnivå.

Politisk deltagelse er generelt lavere blant innvandrere, men det er stor interesse for norsk politikk og samfunnsliv i denne gruppen. Innvandrere er også underrepresentert i politiske organer, til tross for økt andel stemmeberettigede med innvandrerbakgrunn (Imdi 2024).

Valgdeltakelse ved kommunestyre – og fylkestingsvalget i Norge:

12813: Kommunestyre- og fylkestingsvalget. Valgdeltakelse (prosent), etter innvandringskategori og fireårlig. Begge kjønn, Valgdeltakelse.



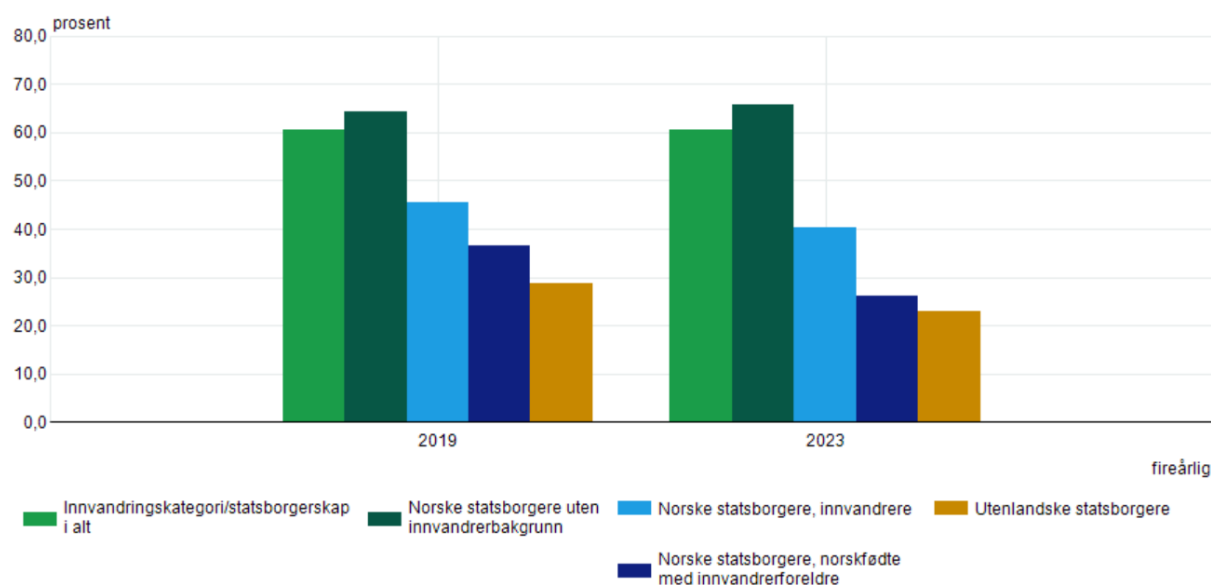
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figuren viser at innvandrere stemmer i mindre grad enn den norske befolkningen til tross for at andelen stemmeberettigede med innvandrerbakgrunn har økt de siste årene.

Regionale og lokale betraktninger for Agder og Grimstad Kommune

I Grimstad kommune har valgdeltakelsen hos gruppene «Norske statsborgere innvandre», «Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre» og «utenlandske statsborgere» gått ned.

12813: Kommunestyre- og fylkestingsvalget. Valgdeltakelse (prosent), etter innvandringskategori og fireårlig. Grimstad, Begge kjønn, Valgdeltakelse.



Kilde: Statistisk sentralbyrå

I motsetning til gruppen «Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn» hvor valgdeltakelsen har økt fra 64,3 prosent i 2019 til 65,8 prosent i 2023, har valgdeltakelsen hos gruppene «Norske statsborgere, innvandre» gått ned fra 45,4 prosent til 40,3 prosent, hos gruppen «Norske statsborgere, norskfødte

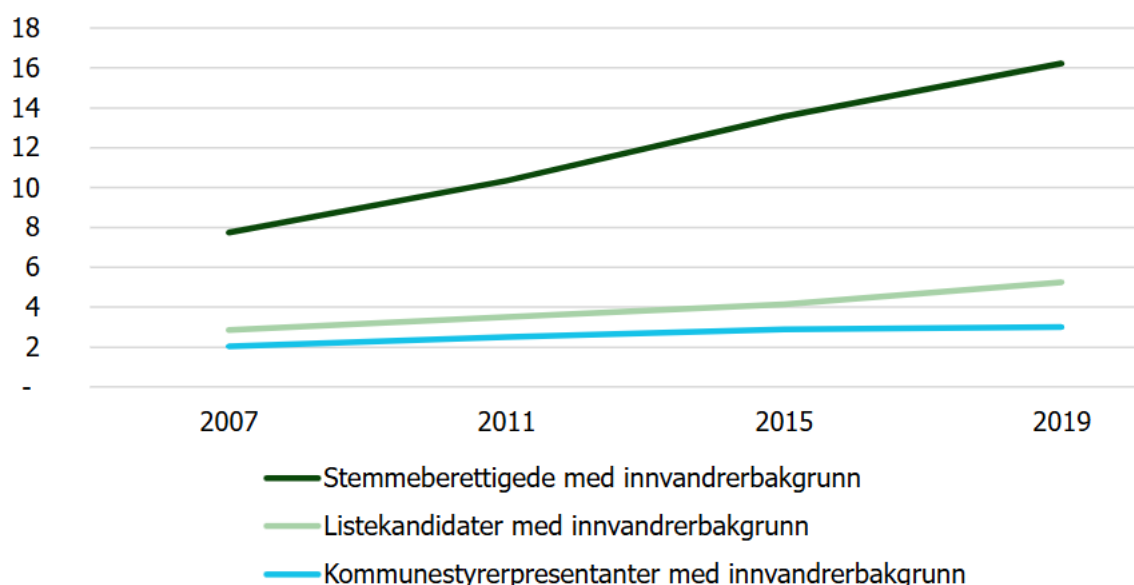
med innvandrereldre» har valgdeltakelsen gått ned fra 36,5 prosent til 26,2 prosent og i gruppen «Utenlandske statsborgere» har valgdeltakelsen gått ned fra 28,6 prosent til 23,0 prosent.

Hvorfor har valgdeltakelsen gått ned hos disse gruppene?

En grunn for nedgang i valgdeltakelsen kan være for lite politisk informasjon rettet mot innvandremiljøer. Forskning viser at informasjonskampanjer og sosiale nettverk kan ha en positiv effekt på valgdeltakelsen blant innvandrere (Imdi 2024). Også bosetting av innvandrere kan ha en betydning og direkte påvirkning på valgdeltakelsen. Hos innvandrere som bosettes i områder med høy valgdeltakelse og som blir inkludert i det sosiale miljøet øker sannsynligheten for å stemme ved valg (Bratsberg mfl. 2021).

Politisk deltakelse og representasjon av innvandrere

Men valg er kun én form for politisk deltakelse. En annen form av politisk deltakelse er å være medlem i et politisk parti. Innvandrere er også underrepresentert her. Ved kommunevalget 2019 var det rett over 680000 personer med innvandringsbakgrunn i Norge som hadde stemmerett. Det var 2800 som stilte som listekandidat og det var i underkant av 300 som ble stemt inn i et kommunestyre.



Andel med innvandrerbakgrunn av stemmerettigede, listekandidater og representanter til kommunevalg, 2007-2019 (SSB, 2019c, 2019b, 2019 a) Kilde: Imdi 2024

Selv om andelen kommunestyrerepresentanter og listekandidater med innvandrerbakgrunn har økt minimalt siden 2007 er gruppen fremdeles underrepresentert i politikken.

Hva kan være grunnen for en lav politisk deltakelse blant innvandrere? Her viser studiene at det henger sammen med sosioøkonomisk bakgrunn (Dalen, Flatø og Friberg 2022 og Eimhjellen og Arnesen 2018). Så er politisk deltakelse ofte høyere blant innvandrere som er fulltidsansatte, har høyere utdanning og gode norskkunnskaper (Dalen, Flatø og Friberg 2022).

Sosial integrering – nasjonale betraktninger

Sosial integrering er utfordrende å måle, og baserer seg i stor grad på subjektive erfaringer og holdninger. Givende sosiale relasjoner i hverdagen bidrar til å utvide nettverk og skape tillit og tilhørighet, mens fravær av slike relasjoner kan føre til ensomhet og utenforskap. Innvandrere deltar i noe mindre grad i organiserte aktiviteter og frivillighet. Personer med innvandrerbakgrunn opplever

oftere urettmessig forskjellsbehandling, hatytringer, diskriminering og vold enn øvrig befolkning. 66 prosent av personer med innvandrerbakgrunn oppgir at de har opplevd å bli diskriminert i løpet av livet, mot 40 prosent av øvrig befolkning.

Norskfødte med innvandrerforeldre har sterkere sosiale nettverk enn innvandrere, og har mer kontakt med personer uten innvandrerbakgrunn. De ser i mye større grad på seg selv som norske, og de opplever seg mye mer integrerte enn de som selv har innvandret. De føler imidlertid ikke i samme grad at andre ser på dem som norske, og resultatet er et større gap i forholdet mellom egen identitet og andres anerkjennelse. De rapporterer om mer diskriminering enn innvandrere, og de opplever diskrimineringen som mer opprørende.

I år, for første gang siden 2016, observerer vi en nedgang i andelen som har positive holdninger til innvandring. Færre enn før mener at innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv, og flere mener at innvandrere er en kilde til utrygghet i samfunnet.

Innvandrere er overrepresentert både blant de som begår lovbrudd, og blant ofrene.

Overrepresentasjonen varierer imidlertid med blant annet kjønn, alder, levekår, landbakgrunn, utdanningsnivå og type lovbrudd. Forskning viser at det å være utenfor arbeid og utdanning, samt å ha levekårsutfordringer, er forbundet med høyere nivå av kriminalitet. Unge menn er overrepresentert blant siktede – både blant de med og de uten innvandrerbakgrunn. Menn med og uten innvandrerbakgrunn er også mer utsatt som offer enn kvinner. Norskfødte med innvandrerforeldre, både kvinner og menn, er mer utsatt for vold og mishandling enn både innvandrere og øvrig befolkning.

Unge med innvandrerbakgrunn blir oftere enn andre utsatt for negativ sosial kontroll. Negativ sosial kontroll foregår ikke kun mellom voksne og unge, det foregår også unge imellom – og det foregår på skolen. Jenter møter forventninger om at de skal oppføre seg anstendig og vise ærbarhet, og gutter møter press knyttet til maskulinitet og kontroll av søstre. (Kilde: IMDI)

Lokale betraktninger for Grimstad

Mellommenneskelig kontakt på ulike formelle og uformelle arenaer, i små og store felleskap, er avgjørende i integreringsprosessen. Givende sosiale relasjoner i hverdagen bidrar til å utvide nettverk og skape tillit og tilhørighet.

Sosial integrering, også kalt hverdagsintegrering, er en toveis prosess som handler om å bygge broer mellom minoritet og majoritet. Dette krever både innsats fra den enkelte innvandrer og at innvandrere møtes med åpenhet og gis muligheter til å delta på linje med andre. Dette innsatsområdet skal bidra til at innvandrere opplever økt tilhørighet og deltakelse i samfunnet, ved at vi motvirker segregering, fremmer felles møteplasser og har en felles forståelse for grunnleggende verdier og normer i det norske samfunnet (Kunnskapsdepartementet 2018).

Kommunedelplanen «En ny hverdag gjennom mestring og inkludering» 2015-2027 ble skrevet for 10 år siden. Innsatsområdene som er vedtatt i planen har vært fulgt opp i 10-årsperioden og vil bli belyst i dette avsnittet.

Å ha mulighet til å delta og være aktive på fritiden er en grunnleggende rettighet alle barn og unge har, jfr. Barnekonvensjonen artikkel 31.

I Grimstad får alle barn i aldersgruppen 7-18 hjelp av flykningstjenesten til å komme i gang med en fritidsaktivitet kort tid etter bosetting. Målet er at alle skal være i aktivitet innen 6 måneder etter bosetting. Flykningstjenesten etablerer kontakt med klubbene og avtaler prøvetimer og oppstart, og ofte blir barnet fulgt til første time for å vise veien og etablere kontakt mellom trener og foresatte.

Utgifter til kontingent og utstyr dekkes i femårs-perioden. Per februar 2025 er det 115 barn og unge i aldersgruppen som enten er i aktivitet eller har fått tilbud om aktivitet. Av disse er 53 flykninger og 62 er ukrainske fordrevne med midlertidig opphold.

Erfaring viser at alle foreldre setter pris på denne ordningen og vil gjerne at deres barn er i aktivitet. Utfordringen er transport, spesielt på kveldstid. Aktiviteter som ligger i sentrum er lettere for foreldrene å følge til, mens aktiviteter som har flere treninger per uke på forskjellige steder og tidspunkt gjør det vanskelig for dem å følge opp. Kommunikasjon er også en utfordring for mange av våre familier både med tanke på språkferdigheter og digitale ferdigheter. Det er godt samarbeid med alle klubbene/aktivitetene og sammen løses de fleste utfordringer.

Det er et mål at alle barn og voksne som ikke kan svømme, skal få grunnleggende svømmeopplæring. Så i tillegg til en selvvalgt fritidsaktivitet blir barn i skolealder invitert til å delta på gratis svømmekurs som gjennomføres i regi av Grimstad svømmeklubb. Medarbeider fra Flyktningtjenesten rekrutterer og er også til stede i svømmehallen de første gangene for å hjelpe deltagerne i starten. Svømmekurs er en gang i uken og Kommunen søker årlig om midler fra Statsforvalteren til dette. Denne aktiviteten viser seg å være en fin arena for både voksne og barn til å møtes. Foreldre venter gjerne på barna sine sammen med andre foreldre fra lokalsamfunnet. Barn treffer også andre barn fra samme skole og får på denne måten felles opplevelser utenfor klasserommet.

Flyktningtjenesten erfarer at ungdom i slutten av ungdomsskolealder som bosettes i Grimstad er en sårbar gruppe med tanke på manglende kunnskap om norsk arbeidsliv, norsk språk, manglende nettverk, mobilitet og har dermed redusert mulighet for sosial mobilitet. Vi erfarer at når de ikke har foreldre eller nettverk som kan hjelpe dem inn på jobbmarkedet, tar det lang tid før de blir introdusert for norsk arbeidsliv. Dette er viktig for den sosiale integreringen i Grimstad og vesentlig for å kunne delta på lik linje med alle andre ungdommer.

Våren 2025 og ønsker kommunen å gjennomføre et forsøk med å introdusere lønnet sommerjobb for flyktningungdom og har søkt om prosjektmidler fra Bufdir i samarbeid med Grimstad Ungdomshub for å gjennomføre dette. Uavhengig av prosjektmidler gjennomføres det allerede nå jobbforberedende kartlegging, kurs og praktisk opplæring som skal bidra til at disse ungdommene får et godt første møte med norsk arbeidsliv. Målsettingen er at ungdommen enten selv klarer å skaffe seg en ordinær lønnet sommerjobb eller kan tilbys en sommerjobb som er lønnet gjennom prosjektmidler. Tett oppfølging er et av de viktigste virkemidlene vi bruker for å kunne lykkes med denne gruppa i dette arbeidet.

Ulike aktører i det frivillige arbeidet i Grimstad har bidratt til gode areaner for sosial integrering. Et eksempel er samarbeidet med Til Stede om rekruttering til deres kvinnegruppe for de som trenger hjelp til å bli bedre kjent med nordmenn og det norske samfunnet. Hver enkelt får en norsk kontaktperson som man har jevnlig treff med. Den norske kontaktpersonen hjelper med ulike behov og i mange tilfeller utvikler dette seg til varige vennskap. En gang i måneden treffes alle til en felles aktivitet og sosial hygge. I tillegg trener de sammen på et treningssenter en gang i uken. Til Stede får benytte lokalene gratis og den som leder treningsgruppen er datter til en av kvinnene i gruppa. Det meldes om gjensidig glede og nytte av å delta i denne gruppen.

Her er det mange som kan nevnes, som Grønn Trivsel, Sanitetskvinnene, Kystlaget Terje Vigen, idrettslagene, menighetene, osv. I tillegg er flere kommunale aktører gode samarbeidspartnere, som museet, kulturskolen, fritidsklubben, kulturkontoret og biblioteket,

Å måle hvorvidt kommunen lykkes i flyktningsarbeidet kan være utfordrende i og med at integrering handler om livskvalitet, mestring og en følelse av å være inkludert i lokalsamfunnet, og ikke bare om å være økonomisk selvforsørget. Men uttalelser fra flyktninger som sier at «det er godt å bo i Grimstad», de opplever å bli sett og tatt vare på.

Uttalelser fra et utvalg frivillige organisasjoner, lag og foreninger om flyktningers deltakelse

Frivilligsentralen med flere

Sosial integrering av flyktninger i Grimstad, Frivillighet.

Opplevelse av flyktningers deltakelse i frivilligheten (lag og foreninger). Kort oppsummering av Frivilligsentralens aktiviteter og tiltak for inkludering av flyktninger og tilflyttere fra andre land.

I all verden:

Prosjekt hvor vi gikk mer i dybden, ble kjent gjennom samtaler og sosialisering i forkant av kulturkveldene. Ulike nasjonaliteter og landområder ble presenter og grupper med frivillige ble satt sammen fra de ulike nasjonene, sammen med lokale etnisk norske i aldersgruppen 12-75 år. Felles for de som var med på disse kulturkveldene er at de er aktivt med i lokal samfunnet. De har fått et nettverk og blitt kjent med andre frivillige og andre i nærmiljøet. På samtlige kulturkvelder var det mellom 2-300 besøkende, mange etnisk norske.

Sør Øst Asia: Indonesia/Thailand og Filipinene - Mange av de er gift med en nordmann og er sosialisert og aktiv i lokalsamfunnet.

Midtøsten: Syria/Irak/Kurdistan/Palestina/Afghanistan o De fleste er muslimske og samles i de to moskeene vi har i byen. o Afaq – mange arabisk talende o Storgata – er det flere ulike muslimske “tros samfunn” - Somalisk – Bosnisk –

Afrikanske land: Marokko, Kongo, Somalia/Sudan, Eritrea. - mange av de Kongolesiske møtes og er aktive i Betania. - Somalia opplever vi som litt mer lukket, møtested Moskeen i Øvre Storgata

Ukraina: 6-8 ukrainere var med på alle forberedelsene og siste kvelden møtte det ca 40 for å lage mat, øve på innslag m.m.

Eksempel på aktiviteter de er aktive i:

Støtte Markering av Ukraina, 24/2-2023 og 2024 – invitasjon til politikere og “folket” via avisa m.m. Årets Markering blir 22/2-25 i Byhaven Foto utstilling – bibliotek og Jon/Respons Produksjon av Lys og fakkeltokser – til Ukraina Paal Malde/Jon Tønnevoll/Respons Norway Sveina Rota – donasjon av tøy, klær og garn, Triangelhuset og Grimstad kirke Sissel - språkopplæring Velkomstsenter: Trygve og Alexander – Kirka

Polen:

Er den største gruppen av innvandrere i kommunen. Over 500 med Polsk bakgrunn bor og jobber i Grimstad. De fleste er arbeidsinnvandrere. - Beatus Crauz: Nystartet Polsk forening har mange gode tilbud hvor de også ønsker norske og flere nasjonaliteter velkommen. Ungdomsklubb, trening, leirer m.m.

Mellom-Europa. - Slovakia, Romania.

Norsk kveld: - vanskelig å få Nordmenn til å stille opp, til å være med på denne kvelden. På de to siste arrangementene var det et flertall av Ukrainske frivillige som ivrer etter å bli kjent med nærmiljøet.

Annet:

ID markering, 11/3-24 Islamsk kultursenter Storgata - Ønsker mer info ut til skolene for at barna skal føle seg mer inkludert og forstått under Ramadam –

Palestinsk kulturdag nov 24

Syrisk feiring av frigjøringen 8/12 - På begge disse arrangementene var det bare 5-6 etnisk norske som møtte opp. Hva er grunnen til det? Afaq – vaksinerings m.m. Natteravn m.m.

Romfolketsdag 8/3 – samarbeid med Tora Skippervold, Eva Wiksen Næsser - Soro Optimistene, Venus og hans familie.

Grimstad Leaders er et gratis mentorprogram for ungdom i alderen 16–26 år i Grimstad, etablert i 2019. Programmet setter søkelys på å styrke selvfølelse, selvtillit og mestring gjennom øvelser, workshops og teamtrening. Deltakerne forplikter seg til å delta på alle aktiviteter og møter, og følger gruppens egne regler. Dette er et alkohol- og rusfritt tilbud.

Sommerjobb for ungdom (16–23 år): I fire år på rad har 20 ungdommer fått jobb som aktivitetshjelpere i gratis sommeraktiviteter for barn og ungdom. Totalt har de arbeidet opptil 1 400 timer, fullt støttet av Gjensidigestiftelsen. I tillegg har de bidratt med dugnadstimer, totalt opptil 1 000 timer.

Språk kafe og leksehjelp - Hver onsdag møtes mellom 8-25 for samtaler på norsk.

Sosial integrering – Hvor de sier de opplever på bli Inkludert:

De ulike menighetene, tros-samfunnene går igjen når vi spør de hva de er med på, hvor føler de seg “hjemme”, inkludert, sett og satt pris på.

Rasteplassen og Tilstede, - mat og sosialt
Betania- Kongo - Språkkafe - bønn og aktiviteter
Filadelfia – Ukraina – Internasjonal kveld m.m.
Triangelhuset - Besøkssenteret i kirken
Sykkelverkstedet og Killandsenteret – Respons Norway,

Hjelpende hånd- Rita

Pensjonister og de som ikke kan gå på skolen er sosialisert og hjelper til, Inkludert i alt arbeid som de gjør der.

Andre ting de er med på:

Kort filmfestivalen – frivillige
Språktrening - Biblioteket - Siri Hoff
Seniordans – Kirsti – Henter og bringer
Samarbeid med Beatus Crauz, Polsk forening
Ukrainsk – lys m.m. Killandsenteret
Seniordans
Husflidslaget
Art Migrante – Kvalifiseringstjenesten / Kulutr (Arve, Ida og Irene)
Jobb/Sosialisering. Gratis Kulturlørdag - en plattform for både frivillige og ansatte å møte innbyggere fra hele “verden”.
Anders – Grimstad Planteskole
Johannes - Dømmesmoen
Jordbær plukking og poteter i Reddal, Biesletta.

Oppsummert: Til Frivilligsentralen, uttrykker de ønske om flere møteplasser sammen med Norske. De savner å bli inviterer til dagligdagse aktiviteter. Mange ønsker å bidra med å hjelpe til, bidra til samfunnet, - være til nytte og få lov til å bruke noe av den kunnskapen, ressursene som de har. - ønsker selvstendighet og ikke alltid være den som mottar hjelp.

Inkludering er den enkelte innbyggers ansvar, Et smil og en hei kan bety så mye

Anne Mette Bjørkavåg og Natalia Hepnerova

Holvika skolemusikk

Vi vet ikke om kommunen har et system for å hjelpe flyktninger til oss. Det burde de kanskje ha? Uansett, våre medlemmer kommer nok fra snakk mellom elever og vår markedsføring mot barnetrinnet på Holvika, Eide og Landvik barneskole. Det er et fint inkluderende miljø i korpset så f.eks. en ungdomsskoleelev ville fått det fint her, men de begynner ikke hos oss.

Vi har en elev på 7. trinn som begynte i høst sammen med søsteren på 3. eller 4. trinn. Deres mor holder på å lære seg norsk, men om de er flyktninger? Hvordan skulle jeg vite det?

Vi tilbyr foresatte at egenandel på turer faller bort om økonomien er vanskelig, men dette er nok forbundet med skam slik at det ikke blir benyttet særlig. Vi skulle ønske kommunen hadde et system for å fange opp familier som trenger mer hjelp, norske eller ikke. Da kunne vi ta godt imot dem og tilby opplæring og samhold.

Stig Eriksen
Holvika skolemusikk

Kulturskolen

Kulturskolen har i dag 8 elever gjennom kvalifiseringstjenesten i Grimstad kommune, og det er flere på venteliste.

Vi opplever at foresatte og elever er glade for å få delta i kulturskolen, og vi er glade for å kunne tilby plass.

For at det skal kunne fungere er vi avhengige av at det er gode veiledere og kontaktpersoner som en støtte, som jobber sammen med oss og familiene. Når vi har direktekontakt med noen i kvalifiseringstjenesten som kan følge opp familiene, så opplever vi at det fungerer bra, mens det på andre siden ikke fungerer dersom vi ikke har disse kontaktpersonene gjennom flyktningtjeneste o.l. Disse kontaktpersonene har en mulighet som ikke vi har til å forklare kulturen i kulturskolen, for eksempel at man må møte på timer og hvis ikke gi beskjed så man ikke mister plassen sin i kulturskolen, og også å si opp plassen sin dersom de skal slutte.

Totalt sett god opplevelse, og vi skulle gjerne hatt enda flere tilbud som Fargespill eller lignende her i kulturskolen, slik at vi kunne fått med enda flere.

Charlotte Svidal
Rektor Grimstad Kommune – Kulturtjenesten/Kulturskolen

Idrettslaget Eidekameratene

Idrettslaget Eidekameratene har 6 aktive unge menn som kommer fra Ukraina, og som deltar på herrelaget i fotball.

De har i tillegg vært aktive bidragsytere til å arrangere en mini-cup for Ukrainere og andre minoriteter i Grimstad, og alt overskudd av turneringen gikk direkte som støtte til krigen i Ukraina.

Fred Rune Røed

BUA

Hei, Huset eller BUA går vel ikke under lag og forening. Så jeg vet ikke om du kan bruke oss. Men som du vet har vi høyt antall brukere med innvandrere bakgrunn som benytter Huset og BUA. Det har jeg ingen tall på er kun utfra hvordan vi blir kjent med bruker gruppene våre.

Irene Haaheim

Grimstad KFUK-KFUM-speidere

Innvandrere og flyktninger deltar i liten grad i speideren.

Amazon Grimstad

I Amazon Grimstad FK har vi tett på 100 frivillige som er engasjert i ulike roller rundt klubben og aldersbestemte lag. Men bekjent er ingen av disse flyktninger.

Vi har flere medlemmer i barne- og ungdomsavdelingen med fremmedkulturell bakgrunn. Hvorvidt noen av disse er flyktninger har jeg ikke grunnlag til å uttale meg om. Fotballen er en svært fin inkluderingsarena, så om NAV eller andre er i kontakt med jenter som vil spille fotball, er det bare å kontakte oss.

Kai Arne Halvorsen

Styreleder, Amazon Grimstad FK

Sørild

Sørild har satt i gang en rekke tiltak for å inkludere og integrere "flyktninger" som har kommet til Grimstad

Sørild har

- tilbud om gratis medlemskaps etter søknad
- kan i noe grad bidra med støtte til deltakelse på stevner med reising
- bidra med treningsutstyr, gratis eller til en sterkt redusert pris.

Vi har dessverre ikke kapasitet til å drive oppsøkende virksomhet eller følge opp personer spesielt. Trenere/ lagledere er gjort oppmerksom på denne problemstillingen for å imøtekomme spesielle behov for flyktninger.

Vi ser at det er terskel på mange måter med annet for å få flyktninger til å bidra på dugnader i klubben.

Sørild tror det er viktig at kommunen, NAV eller andre, har tiltak for å bidra til at flyktninger blir engasjert i det frivillige. Vi tror det går på enkeltvis oppfølging i en startperiode.

Sørild har ikke kapasitet til individuell oppfølging. Våre trenere/ lagledere drives på dugnad og det er begrenset med tid til å drive enkeltvis oppfølging

Oppsummering

Norskkunnskap og arbeid er som kjent nøkkelen til innenforskap og et godt liv. Arbeidsledigheten vil, ifølge Nav sine prognoser, øke moderat, men fortsatt holde seg relativt lav i Norge i 2025 og 2026. Etterspørselen etter arbeidskraft er høyere enn før pandemien. De største hindringene for å komme i arbeid, er for dårlig norskkunnskap og misforholdet mellom etterspurt kompetanse i arbeidsmarkedet og kompetansen hos flyktninger som i dag står utenfor arbeidslivet.

Prognose for norsk økonomi

Norsk økonomi er liten, åpen og eksponert for internasjonale forhold. Endringer i internasjonale forhold, har stor innvirkning på arbeidsmarkedet nasjonalt, regionalt og lokalt.

Økonomisk vekst: Norsk økonomi forventes å vokse klart til tross for globale handelskonflikter. Veksten i BNP for Fastlands-Norge er anslått til å være 1,5 % i 2025.

Arbeidsmarkedet: Arbeidsledigheten forventes å holde seg stabil de nærmeste årene, med en ledighetsrate på rundt 3,8 %.

Konsum og investeringer: Konsumveksten tar seg opp, og det er forventet en økning i boliginvesteringene i løpet av året. Det forventes også økt vekst i forsvarsindustrien de kommende år. Petroleumsinvesteringene vil flate ut i år og falle de neste årene.

Prisvekst og lønninger: Det er forventet stabil prisvekst i årene fremover, og reallønnsvekst vil fortsette også i år

Internasjonale forhold: Utviklingen internasjonalt er viktig for konjunkturutviklingen i Norge, og det er usikre utsikter i utenriksøkonomien

Rapporten fra SSB, som ble lansert 18. mars 2025⁶, gir et detaljert bilde av de makroøkonomiske hovedstørrelsene og prognosene for de kommende årene. (Kilde SSB)

Pandemi

Pandemien har hatt betydelige konsekvenser for arbeidsmarkedet:

Arbeidsledighet: Mange arbeidstakere ble permittert eller mistet jobben, spesielt innen overnattings- og serveringsvirksomheter. Arbeidstakere med lav inntekt og lav utdanning ble hardest rammet. Endringer i arbeidsformer: Økt bruk av hjemmekontor og nye arbeidsoppgaver har påvirket arbeidssituasjonen for mange.

Helsekonsekvenser: Arbeidsledighet og permitteringer har ført til økte psykiske plager og rusproblemer

Tollbarrierer

Tollbarrierer har også hatt betydelige konsekvenser for arbeidsmarkedet:

Eksport og import: Økte tollsatser har gjort eksport og import dyrere, noe som har påvirket konkurransevnen til norske bedrifter

Handelskrig: Handelskriger, spesielt mellom USA og andre land, har skapt usikkerhet og forstyrrelser i forsyningskjeder

Nye markeder: Tollbarrierer har tvunget bedrifter til å finne nye markeder og leverandører

Krig

Krig, som Ukraina-krigen, har hatt alvorlige konsekvenser for arbeidsmarkedet:

Tap av arbeidsplasser: Millioner av arbeidsplasser har gått tapt i Ukraina

Flyktningkrise: Flyktningkrisen har skapt press på arbeidsmarkedene og velferdssystemene i nabolandene

Økte priser: Økte matvare- og energipriser har påvirket arbeidslivet globalt, spesielt i lav- og mellominntektsland
Disse faktorene har samlet sett skapt betydelige utfordringer for arbeidsmarkedet, både lokalt og globalt.

Vedvarende lavinntektshusholdninger

Grimstad kommune, i likhet med andre kommuner, opplevde en økning av familier som lever i vedvarende lavinntekt frem til og med perioden 2019 - 2021. I periodene 2020 – 2022 og 2021 – 2023, ser vi en reduksjon i antall personer og antall barn i vedvarende lavinntekt. Kommunens plan for forebyggende arbeid er viktig i arbeidet for å motvirke fattigdom. NAV jobber med flere tiltak og innsatser for å motvirke disse utfordringene. Tiltak som Nye mønstre og Jobbsjansen er gode grep som bidrar til økt koordinering og oppfølging av familier og innvandrere. Grimstad kommunes Innsatstrapp bidrar også til å synliggjøre kommunens prioritering av tidlig innsats for å bekjempe fattigdom.

Risiko for flere i utenforskap

Krigen i Ukraina medfører rekordstor bosetting av flyktninger til kommunen og i landet. Hovedstrømmen av flyktninger er kvinner, barn og eldre, da mennene som regel ikke får forlate landet.

Introduksjonsloven er endret for ukrainere med kollektivt beskyttelsesbehov. Det betyr at voksne får vedtak om Introduksjonsprogram i inntil ett år med mål om overgang til arbeid eller skole. Øvrige flyktninger får vedtak om Introduksjonsprogram i to år. Integreringen utfordres derfor med kort tid til norskopplæring. I Grimstad har en stor andel ukrainske flyktninger for svake norskkunnskaper til å komme i arbeid etter ett år i introduksjonsprogrammet.

For å unngå at flere blir sosialhjelpsmottakere, havner i vedvarende lavinntekt og blir en del av utenforskapet, er det avgjørende at vi lykkes med språkopplæring og høy overgang til arbeid.

Bakgrunnen man har påvirker hvordan situasjonen i Norge og Grimstad blir. Flyktninger har kommet til landet for beskyttelse fra krig og forfølgelse. Mange kommer med store krigsskader og traumer. Overføringsflyktninger som har kommet etter avtale med FN har ofte levd i flyktningleirer i mange år med manglende utdannings- og arbeidsmuligheter.

Særlig viser det seg at skole-/utdanningsbakgrunn ofte påvirker hvor fort man klarer å tilegne seg et nytt språk. Dette gjenspeiles også i myndighetenes forventninger og varigheten på tilbud om norskopplæring og introduksjonsprogram. Samtidig spiller andre faktorer som kulturforskjeller, verdier og holdninger, også inn på hvor fort man blir integrert. For Ukrainere er forskjellen mellom ulike regioner, mellom by og land også relevante.

Når det i denne rapporten vises til to landgrupper, Syria og Ukraina, er det også relevant å ta med hvor forskjellig situasjonene i disse landene er. Å ha levd i et land med langvarig borgerkrig og undertrykkelse som i Syria, gir et annet utgangspunkt enn å flykte fra Ukraina som har en kortere krigsperiode og der de fleste har fått mulighet til å ta utdanning.

Hvor godt har Grimstad lyktes med integrering av flyktninger?

Samlet sett for hele innvanderbefolkningen i Grimstad, er sysselsettingsgraden på eller over landsgjennomsnittet. For ukrainere er andel i jobb over landsgjennomsnittet og over gjennomsnittet for Agder. For syrere er andel i jobb lavere enn landet og i Agder.

Utbetaling av sosialhjelp til syriske flyktninger etter fem-årsperioden er stigende fra 2020. I 2023 og 2024 ble det utbetalt til sammen om lag kr. 9. mill. i sosialhjelp til syrere. Det betyr at utenforskapet er stigende for syrere i Grimstad.

Likevel er det sannsynlig at den brede innsatsen som gjøres i Grimstad for at flyktningfamiliene skal få et godt hverdagsliv, gir og har gitt resultater for integreringen. Lag og foreninger, organisasjoner og enkeltpersoner, bidrar til at flyktninger får tilknytning, danner nettverk og får venner. At kommunen bistår familiene med å komme i gang med barnehage, skole og fritidsaktiviteter, blir veldig godt tatt imot. Når barna er ivaretatt, kan de voksne konsentrere seg om å komme i gang med sin nye hverdag, gjennomføre norskopplæring og introduksjonsprogram, og veien inn til å bli en integrert del av arbeidslivet er i gang.

Resultatene fra den tidlige innsatsen kan muligens ikke måles direkte. Men det er sannsynlig at den brede tverrfaglige innsatsen bidrar til at flere gjennomfører utdanningsløpet, og ikke havner i utenforskap.

Rapporten konkluderer ikke om hvor godt Grimstad har lyktes med integrering av flyktninger. Rapporten er ment å fremstille et objektivt faktagrunnlag på indikatorene som er valgt ut. Faktagrunnlaget har til hensikt å gi administrasjonen i kommunen, kommunens politikere og innbyggerne, innsikt og kunnskap om sakskomplekset integrering. Innsikten i sakskomplekset er også ment som støtte til kommunens administrasjon og politikere, i vurderinger og beslutninger om integrering.